СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 4. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 6-го СІЧНЯ 1950. | No. 4. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 6, 1950. VOL. LVIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Дер. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном | Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 | THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

Пантелеймон Ковалів

Синтеза нашого життя

Настав величний день Народження Христа. Цього року, як і завжди, знову навертаються святочні думки про мир і спокій на землі, що його віщували ангели. Але де той мир? Де той спокій?

Немає ще нині того миру і спокою на землі. Людство ще не усвідомило собі цілком ваги і значення ідей християнської науки про Царство Боже на землі, не усвідомило значення слів Христових: „Пізнайте Правду — і Правда визволить вас". Воно не дійшло ще до свободи Правди, перебуваючи в неволі і неправді.

В світі панує ще розрив, колізія між творчими можливостями людини і почуттям обов'язку її перед Творцем; панує розрив між сферою розумово-творчої діяльности людини та сферою людського духа, людського чуття. А це веде до занепаду морального стану людини, а далі й до тих катастроф, що їх переживає світ саме через цей моральний занепад.

Проблема моралі стала нині найактуальнішою проблемою в цілому світі, бо від успішного її розв'язання залежить також і розв'язання соціяльно-національної проблеми. В цім відношенні велику ролю могла б відограти філософія. Але, на превеликий жаль, сучасні філософські течії нічого доброго не обіцяють, окрім того, що виявляють нашу безпорадність.

Філософія може впливати на мораль. Це так. Але вплив її полягає не в тому, що людина стає кращою, а в тому, що вона стає розумнішою, тобто виконує свої обов'язки з більшим розумінням. Але якщо філософія в своїй основі аморальна, шкідлива, тоді й мораль не тільки не знаходить в такій філософії свого обґрунтовання, а, навпаки, знаходить в ній своє заперечення.

Філософія може бути навіть оборонцем зла. Може бути так звана філософська оборона зла. А світ нині саме й переживає цей важкий період, коли не раз біле називають чорним, коли великі злочини не раз знаходять своє виправдання саме в тих чи тих філософських доктринах.

Виникають питання: як же вийти нам з лабіринту тих суперечностей, що нас оточують? На який шлях стати, щоб ці суперечності знищити? У відповідь на це ми чуємо голос так званої громадської моралі, що не раз знаходила своє виправдання проти філософської оборони зла. На чому ж базується та громадська мораль? Вона базується на основі певного релігійного світогляду, що його має в собі громада. Різні релігії та релігійні вчення виробляють певну громадську мораль, певні приписи громадської поведінки, що ними керується людина в своєму житті. Ці приписи часто бувають неоднакові в народів, що визнають різні релігії, іноді навіть з протилежним сенсом, як про це яскраво свідчить біблійна історія, що розкриває нам дві системи громадської моралі: старозавітну і новозавітну. Ця остання має назву християнської моралі, що на її основі нині будує своє життя більша частина світу.

Взагалі можемо твердити, що нині існує три основні філософські погляди на життя: індуський, китайський і европейський. Індуське уявлення про життя зосереджене на ідеї життя людини з Богом. Індуси — богобоязливі. Китайське уявлення про життя зосереджене на ідеї життя людини з людиною. Китаєць дотримується прислів'я: „Живи та іншим помагай". На цьому ґрунтується вчення Конфуція, що наставляє не тратити часу на дослідження космосу, а звертати увагу на саму людину та її відношення до інших: людина усвідомлює свою власну особу в міру того, як вона починає визнавати особу інших. Коли одна особа починає визнавати інші — обидві вони ростуть і розвиваються. Нарешті, европейське уявлення про життя зосереджене на ідеї панування людини над природою. Західня Европа завдяки цій ідеї створила прекрасну матеріяльну цивілізацію, що приносить людині велику вигоду, але...

Справді перед нами все ж таки виразною постаттю стоїть оте „але". Воно стоїть перед нами тому, що немає в світі повноти життя. Саме цієї повноти бракує вказаним вище трьом філософським поглядам на життя, коли вони стоять окремо один від одного. Через те ото людство на земній кулі терпить важкі муки, з ненавистю поборює одне одного, викликає цілі катастрофи, що загрожують його власному життю. І ці муки, ці страждання народів світу триватимуть доти, доки ці три головні ідеї життя не зіллються в одно єдине ціле.

Де ж маємо шукати синтези цих ідей, синтези життя взагалі? В Ісусі Назарянині, що народився від Духа Святого і Марії Діви. Тільки в ньому ми бачимо разючу синтезу цих трьох ідей, синтезу нашого життя взагалі. Ця синтеза відбита в християнстві, що саме й несе світові повноту життя. Воно несе світові вчення про абсолютну цінність людської особи, як безсмертного духовного єства, створеного Богом за Його образом і подобою, та вчення про рівність усіх людей у відношенні до Бога: всі призначені до вічного блаженного буття в єднанні з Богом, всім даються засоби для досягнення цього призначення — свобода волі і божественна благодать.

Християнство не заперечує ні одного з указаних вище поглядів на життя. Воно не заперечує того, що дала світові цивілізація, а тільки вносить у світ гармонію життя, його повноту, його синтезу.

Цю повноту, синтезу життя, його доцільність засвідчив власним життям Христос, що прийшов на землю в образі людини (як Боголюдина), щоб своїм життям і наукою саме створити цю синтезу життя на землі. І тому нині з такою радістю ми славимо Його Народження і співаємо радісну ангельську пісню: „Слава на небі Богові, а на землі мир для людей доброї волі."

"ГОЛОС АМЕРИКИ" ПЕРЕДАСТЬ В УКРАЇНУ ПРИВІТ ВІД БАНДУРИСТІВ.

В п'ятницю 6-го січня, під час звичайної радіопередачі в Україну, „Голос Америки" передаватиме інтерв'ю з провідником Капелі Бандуристів, Григорієм Китастим, що передасть привіт в Україну та оповість про приїзд Капелі до ЗДА старанням ЗУВДКомітету.

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Бартольо де Фреді (1330—1409): ПОКЛІН ПАСТИРІВ.

Микола Матіїв-Мельник.

ЗОРЯ ЗІЙШЛА

Зоря зійшла на гори й доли,
Як Ти прийшов на землю, Христе,
Й розтлілось ясно, як ніколи,
Її проміння золотисте.

І всі питалися в просонні:
Чому на небі путь огненна —
І грають арфи невгомонні
Й дрожить в основах вся вселенна?

...І взнали вже, що Ти на муки,
На бій з неправдою вродився
І — вже за меч хапались дуки
І — лиш пастух Тобі вклонився.

І бій настав — як лиш на лаві
Засів Ти у синедріоні...
І Юда... і Пилат лукавий...
І Хрест... і кров... на Твоїм лоні...

Та — хоч пекла з тернів корона,
Й Тебе зневажили і вбили —
То Ти на страх їм встав з могили
І хрест Твій поконав Нерона!

Традиційним звичаєм знову обходимо рокове свято Христового Різдва. Обходимо його разом з цілим українським народом, хоча і як же у відмінних обставинах! Для нас, на цій вільній американській землі, справді повторюється та сама „нова радість", що стала майже дві тисячі років тому. Але немає радости для нашого народу, що поневолений на рідній землі. Ми маємо всі причини, щоб „возвеселитись всім разом нині", але чи можлива веселість там, в Україні, серед безмірних страждань, нужди і в неволі? Нині, 1950 років після того, як у Вифлеємі Божий Син „прийшов днень із небес, щоб спасти люд свій ввесь", згорьований український нарід все ще тільки очікує того спасіння. Здавалося б, що доля українського народу є живим запереченням того, що символізує собою Христове Різдво. Немає бо щастя-радости, немає миру і навіть „молитись ворог не дасть". А проте, український нарід більше ніж котрий-небудь інший має причину прославляти і вірити в Різдво, бо воно є виправданою двома тисячами років заповіддю невміручости правди і життя, яких не подоліють і врата адові.

Ще й цьогорічне свято Різдва обходитимуть розкидані по цілому світі українці. Не внесе батько традиційного дідуха в Україні, не засвітить свічки, не зварить мати дванадцять страв і не засяде сім'я до святої вечері. Батько в далекому Сибірі або в неволі на рідній землі не відгинатиме спини від каторжної роботи. Запаскою обітре сльози страдальна українська мати і намарно виглядатиме сина з чужих країв, або з рідного лісу, де він закостенілими від холоду руками держатиме звернений у ворожі груди кріс. Не лунатиме „Бог Предвічний" під вікнами обдертих зі стріх убогих селянських хат, не кликатимуть дзвони вірних на всеночне. Смуток, нужда і неволя будуть ще тільки підкреслені днем, що повинен бути святом миру і радости.

Не буде різдвяно-святочної радости і серед великої ще маси української еміграції. Довгі терпіння в минулому, безвиглядність на майбутнє та недостатки і злидні теперішнього лунатимуть ноткою сумного дисонансу у радісних мелодіях різдвяних колядок.

На такому вже майже традиційному українському тлі святкуємо традиційне свято Христового Різдва й ми, яким доля заощадила або яких вирвала з тої долини терпінь, що їх зазнає ввесь український нарід. Ми справді маємо причини до радости. Але вона була б святотацтвом, якщоб ми при цій нагоді активно не доклали всіх зусиль, щоби принести радість і всьому нашому народові. Тому радісно та словами і ділами просімо новонародженого Царя Христа, просімо Його нині, щоб вернув волю, по[слав] щастя-долю нашій Неньці-Україні!

Галактіон Чіпка

„Далека Ти, а близька нам"

За глибокими морями, за високими горами, за густими лісами є край. Благословенний і проклятий, веселий і сумний, багатий і бідний. Благословенний своєю землею, своїм сонцем і своїми зорями, проклятий своєю долею, своїм положенням. Веселий своєю красою, своїм підсонням, багатий своїми скарбами зверху і внутрі землі і рівночасно бідний через те.

Лежить він на розпуттях велелюдних, від віків топтаний копитами коней наїзників, густо засіваний стрілами й кулями, скороджений списами і щедро поливаний кров'ю.

Щороку приходить до того краю зима. Твердий мороз застуджує землю на кістку, сковує ріки і стави, білий сніг ластівнями падає і падає. І покриває все білою габою: І чорні згарища сіл, і пориті ґранатами поля, і подерті, поломані людські статки. Затрушує і кров проляту, бо хоч вона і взимі ллється, та сніг щораз нападує новий.

У тому краю живе народ, що йому дав Бог велику силу — силу забуття. Як тільки на хвилину стишиться на дворі, як тільки на часинку блисне сонце з-за хмар — очі його розпогоджуються, груди розширяються, а серце радісним дзвоником б'є.

Дивується неодин і нераз, чому в того народу весела пісня кінчиться сумовитим акордом? Бо той народ заки встиг докінчити веселу строфу пісні — вже знову зривалася хуртовина, вже знову сонце ховалося за хмари: дудніли ворожі копита, свистали кулі, ревіли гармати.

І нині в тому краю білий сніг ластівнями на землю кладеться і затрушує згарища, руїну та кров.

З фабрик та фарм Америки, з прерій та борів Канади, пампасів Арґентини, з пралісів Бразилії і Параґваю, з пустинь і пасовищ Австралії летять сьогодні думки мільйонів людей у той далекий, дивний край. Летять і разом зі сніговими метеликами падають на землю, застеляють знайомі стежки, дороги і шляхи, поля, левади і ліси, села, містечка і міста. А найгустіше покривають подвір'я і хати, з яких їх, давніше чи недавно, вигнала лиха доля в світ заочі. Б'ються ті думки білими нетлями до знайомих вікон — хочуть знати, що в тих хатах діється, хто в них остав у живих. Неодна думка не буде битися об вікна, бо... вікон нема, неодна не присяде на дах, бо даху нема. А тільки приляже на тім місці, де колись стояла рідна хата...

Сьогодні кожний із тих мільйонів людей вгадує і згадує — сумує і радіє. Сумує здогадами, а радіє згадками.

...„Гей, скільки то минуло літ,
А я так добре чую
Кожухів шелест, скрип чобіт
І щиру пісню тую"...

Одним ті минулі літа вже в десятки йдуть, другим в одиниці, а всім вони однаково живі, однаково дорогі.

„Сніжок паде—легенький пух,
Мороз малює квіти,
Накритий стіл, в куті дідух,
Пустують в сіні діти"...

Сьогодні кожний із тих мільйонів людей, розкиданих по широкому світі як пожовкле листя восени, твердо вірить, що нема такої сили, яка б здержала прихід народженого Ісуса в їх рідний край. Що навіть там відбудеться казочна містерія різдвяної ночі, що саме там зайде до рідних хат Христос.

І нема такої сили, яка б того Христа зловила чи вигнала.

...„Десять тисяч і чотири
Дітей малих на смерть вбили,
Христа, Христа не знайшли"...

Так каже старовинна наша коляда.

А новітній український поет ставить питання:

...„І цій країні вмерти,
В якій родився вдруге,
Яку любив до смерти?"...

Не вірить він, не вірять мільйони вигнанців, не вірить і ввесь тяжко досвідчуваний, але твердий і здоровий народ.

ПРЕЗ. ТРУМАН ПРО „ФЕР ДІЛ"

Вашинґтон, 4 січня. — Президент Труман звернувся до конґресу з проханням вповні здійснити його програму з попередніх промов, яку загально називають „Справедливим Розподілом" (Фер Діл). Промова про „Стан Нації", виголошена на спільнім засіданні обох палат, заторкувала тільки дві замітніші справи, а це заповідь скасування воєнних люксусових податків, з рівночасною малою підвишкою звичайних податків, і передбачування, що за 50 років пересічна американська родина матиме дохід по $12,000 річно.

Президент згадав, що як минулий рік так і загалом минуле 50-річчя позначилося добробутом, а поступове усунення загрози нової війни запевнює його і на майбутнє. Коли президент Труман говорив про дефіцит, приписуючи його першій сесії 80 конґресу, коли то республіканці мали більшість, на залі далися чути оклики негодування і звичайне у таких випадках „бу-у-у" та м'явкання серед деяких республиканців. Демократи відповіли на це гучними оплесками, а призидент засміявся і продовжував.

В дальшому президент пригадав потребу посилення краєвої оборони, доки Об'єднані Нації не забезпечать загального миру; потребу опору проти походу комунізму серед вільних народів; скасування робітничого закону Тефта-Гартлі, розширення іміґраційного закону, поступу в законодавстві для поширення громадянських прав, допомогу для шкіл, закон про позички для будови домів, поширення суспільного забезпечення, переведення закону про забезпеку суспільного здоров'я, про допомогу Фармерам і т. п.

Промову Трумана прийняли демократи прихильно, а республіканці почали збирати підписи, щоби виступити різко проти дальших спроб президента — як вони кажуть — перемінити Америку на „добродійну державу" і з різними соціялістичними експериментами.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сиսі і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОЗУМ З ВІРОЮ

Назад до Вифлеєму! — гомонять усюди голоси у цьогорічне Різдво Христове. Назад до зорі, яка своїми ясними проміннями освічувала шлях, що завів трьох мудреців зо Сходу до джерела вічної мудрости! Назад до Божої Правди, що зродилась у вбогій вифлеємській стайні!

Такі кличі лунають сьогодні по всьому світі, бо вже всюди даються боляче відчувати смертоносні проміння червоної зірки, що повисла над Кремлем у Москві й намагається силою і терором звести людство з його віками освяченого шляху. Та чи вже сам факт, що про „назад до Вифлеєму" заговорили сьогодні й мужі науки, і письменники та політики, не вказує якнайясніше, в яку велику моральну безодню людство впало та як далеко відійшло воно від цеї тайни людського життя, яку об'явив Той, що 1950 років тому народився у Вифлеємі.

Це правда, що світ доходить сьогодні в технічній ділянці до найвищих осягів, що він уже розгадав атомову енергію і винайшов такі трійливі гази та бактерії, які, як заповідають вчені, можуть впродовж кількох годин вигубити біліони, людей, себто знищити ціле людство. Правда і та, що наука заповідає сьогодні вже математичну формулу, що мала б довести до розв'язки таємниці вселенної. Проте, яка користь з покоління, що, поставивши мертву машину вище живої людини, а людяність, етику і мораль нижче механічного поступу, зродило Сталіна, заступило страх перед Богом страхом перед зматеріялізованою потворою у людській подобі, що де ступить, там несе жах і смерть.

Такі мислі кружляють в голові, коли приглядаємось моральній стороні сучасного стану людської культури, такої багатої у різні винаходи й так високо технічно розвиненої. Тому й не диво, як вчені заповідають, що перша половина XX-го століття, не зважаючи на свій технічний поступ, не запишеться добре в людській історії. Тому й такий знаменитий американський історик, як проф. Генрі Стіл Комаджер, пише, що людство запам'ятає собі XX століття як „століття нерозуму, а не розуму"!

Як бачимо, сам матеріяльний поступ ще не веде до культури і цивілізації. Навпаки, якщо він не зв'язаний морально, він може навіть бути нещастям, загибіллю цілих народів, а то й цілого людства. Досить вдуматись в те, що діє й плянує Кремль, щоб зрозуміти трагедію нинішньої доби, яка допустила до цього, що сотні мільйонів віруючих людей опинились сьогодні під безбожницькою деспотією, в якій людина тільки раб і машина.

Ще пора завернути з блудної дороги. Ще є на світі місця, де можна спокійно й розважно про такий зворот говорити і писати. Ще є місця, де можна свобідно в Бога вірити і Його величати, та по Його думці будувати краще життя на землі. Ще є місця, звідки можна голосити, що Христос будував своє царство без мільйонів армій, тюрем, концентраційних таборів, чрезвичайок та ґестапів, спираючись тільки на любові Бога й ближнього. Ми — якраз у такому місці.

„Не забувайте" — писав свого часу Гейвуд Брун, славний американський журналіст, який з невіруючого став віруючим — „що Христос не збудував ні одної святині, не написав ні одної книжки, не залишив ніякого маєтку, ні не поставив ніяких пам'ятників". Він тільки дав нам Велику Ідею. Історія доказує, що ця Ідея непереможна. Славімо Її!

ОДНА СІМ'Я

Як на ясному небосклоні засяє святовечірня зірка, українська сім'я засяде до освяченої віковою традицією Святої Вечері. В цьому році, як і в багатьох попередніх, буде тільки дуже мало родин, серед яких під час вечері не було б порожніх місць. Але хай і розділені морями і континентами, відгороджені заслонами і просторами, кожна українська сім'я в цей Святий Вечір буде об'єднана духово, буде з любов'ю згадувати тих, що їх між нею немає та з тугою виглядати тої хвилини, коли всі будуть за одним столом.

Чи можна уявити собі кращий образ, як одна сім'я, зібрана в цілості і об'єднана одною всецілою і беззастережною любов'ю, об'єднана спільними радощами і смутками, спільним добром і недостатками, спільним минулим і спільним творенням майбутнього? Це була б справді Свята Вечера, радісна і щаслива, якої ми всі так гарячо прагнемо і взаємно собі бажаємо в різдвяних поздоровленнях.

І власне в той святовечірній час, на згадку тої найщасливішої з щасливих картин одної сім'ї, зроджується у нас безмірна туга і мрія про те, щоб ми усі, як громада і нарід стали раз такою одною великою українською родиною, об'єднаною взаємною любов'ю, спільним минулим і спільним змаганням до кращого майбутнього. Кожного року, рівночасно з появою святовечірньої зірки на небосклоні, ця сама зоря надії зроджується і в наших серцях, що колись ми все ж таки за її проводом дійдемо до нашого спільного Вифлеєму, до нашої спільної правди, яка визволить нас.

Сьогодні нам ще далеко до ідеалу одної великої і об'єднаної української родини. Ще багато хмар на нашому небосклоні затемнюють нам нашу провідну зірку, яка завела б нас до цеї мети. У нас все ще є ми, ви і вони, все ще є багато всіляких вузьких інтересів, найчастіще прикритих всілякими високопарними гаслами, які збільшують кількість порожніх місць в нашій народній сім'ї. Історична распря, що вже нераз була для нас і нашого народу прокляттям, все ще покутує між нами, роз'їдає наш національний і громадський організм та ланцюхами політичної незрілости приковує нас і держить наш нарід у віковій неволі. Ще є десятки всіляких інших, по суті дрібних і пустих, причин і перешкод, яких ми не маємо не так сил як відваги переступити, бо не маємо досить доброї волі, досить віри у себе самих та не словного, але справжнього, глибокого патріотизму.

Наша американсько-українська громада є віддзеркаленням такого загального українського стану. Маємо „старих" і „нових", „місцевих" і „новоприбулих", „східняків" і „західняків", католиків і православних, маємо всіляких „івців", маємо різні ступені демократів та цілий ряд інших груп і групок, що завжди готові проголосити себе єдиними спасителями батьківщини та беззастережно, якщо вже не знищити, то рішучо відкинути інших. Вправді, в сприятливій американській атмосфері та серед зрілого політичного довкілля ці розбіжності тут зменшуються, гостроти притуплюються, антагонізми злагіднюються і ми є на добрій дорозі стати справді одною великою родиною, що без сумніву мало б благородний вплив і на загальне впорядкування українських відносин.

В цьому напрямку нам треба постійно працювати і в тій праці виявляти максимальну добру волю та докладати максимальних зусиль. Ми не є ані гірші, ані ліпші від усіх інших народів, які мають теж свої додатні і від'ємні прикмети та свої світлі і темні сторінки. Ми можемо бути тільки на різних ступенях політичного розвитку, що залежить в першу чергу від нас самих. Нині людство вже дозріває до всесвітньої сім'ї, а ми ще не потрапили перемогти навіть нашої найвужчої загумінковости. Але ми можемо її перемогти і ми переможемо її, якщо всі усвідомимо собі наші недостачі і наші потреби та як кожний з нас дасть свій вклад і кожний докладе всіх зусиль, щоб його місце в народній сім'ї не світило пусткою. Святовечірні традиції і вірування хай скріплять нас в тому змаганні.

М. Шлемкевич

На порозі 50-тих років

В спокійні часи люди нарікають на нудьгу і сірість життя. Тоді уява залюбки грається, розмальовуючи в мріях і мистецьких творах образи дивних пригод і непередбачених несподіванок. Але наші пригоди залишили позаду фантастичні уявлення мирних часів. Масова політична еміграція покинула рідний край, переплила океани і зливається з давнішими хвилями економічної еміграції, передовсім в Америці, або основує українські колонії в континентах, де українців досі так як не було, як в Африці й Австралії. Одночасно ця масова політична еміграція переступає нову незриму границю: — половину 20-го сторіччя. Тож тепер наша свідомість і за нею наша постава наявно не здужають за подіями і кульгаючи тільки підбігають за тим, що діється навколо нас і внутрі нас.

Пригадується перший відплив восені і взимі 1939 і 1940 року. Ми перебивалися зеленими і потім засніженими кордонами на захід, утікаючи від советського „визволу". Ми чекали найтемнішої із темних ночей, найгустішої із метелиць, і несучи клунки конечного лахміття, перекрадалися серед смертельних небезпек крізь граничні застави. Ми оселювалися часто зараз коло кордону, сподіючися скорого повороту з тими самими клунками до дому. Подібно і сьогодні. Ми переплили моря, переступили гори, що-більше: — ми вже скинули старий, заялозений одяг з себе, — тільки наш духовий багаж зберігаємо досі, хіба тільки перефарбовуючи його відповідно до моди в краях нового поселення.

Засвітимо світла на дорогах великого переходу! Провірмо наші духові і політичні клунки! Подивімося, як перекрадаються старі привички, давні ненависті, полинялі мислі. В житті люди починають розуміти нові умовини і звертають свої думки і зусилля до будуччини. Люди стараються стати на ноги, доробитися, щоб навіть повертаючися в добру годину, не приходити голими і обдертими до батьківщини. А в духові, і разом із тим у політичних формаціях, мали б берегти винесені загортки на плечах і мріяти про поворот до дому в тих подертих; до смішности іноді подіравлених — часом і ужитком — хламидах? Засвітімо ж світла! Нам сьогодні вже не треба темних ночей і неясних доріг!

Хто ж має піднести високо ті світла обнови? Сьогодні в українському світі не буде заперечень, що це завдання тієї політичної сили, яка визнається всіми: — завдання української демократії. Та почесті зобов'язують... Коли українська демократія має виконати своє призначення, вона мусить перша мати відвагу засвітити світла у своїй власній хаті, і тверезо розрахуватися зі своєю власною минувшиною.

Було б найбільшою похибкою нашої демократії, коли б вона, подібно як інші течії, стала догматичною, визнавши свої колишні мислі недоторкальними. Вона, що на своїх прапорах залюбки виписує гасла поступу, мусить знати, що ці гасла особливо зобов'язують в сфері ідей, і що — як казав Ібсен — кожна правда, якій минає 20 років, є на добрій дорозі стати неправдою... Демократії приписують її супротивники повну духову залежність від Драгоманова й Грушевського. Одначе немає і не треба повороту до них; немає і не треба повороту до часів з-перед і до часів самого 1917-го року. Сучасна українська демократія споглядає вперед, а не назад. Вона ставиться до тих великих умів і тих великих років так, як ставляться найкращі учні до своїх вчителів: — вона обороняє їх добру славу від болота, що ним обкидають їх пам'ять, вона шанує і вивчає їх на те, щоб іти вперед поза них, дальше них.

Українська демократія проймається свідомістю, що вона, її система мислей і система життя, отже і сітогляд і організація, завсіди ще неготові і недосконалі. Цього свідомі і інші демократії. Один із американських її представників жартівливо називає демократію дарабою, що ніколи не тоне, але на якій ноги завсіди в воді... Є глибока правда в цьому жарті. На наших очах зникали в історичних безоднях пишні автократичні вітрильники з їх претенсіями тисячелітньої тривалости, тоді як демократія, огнем випалювана в Совєтах, досі живе і дає знаки своєї боротьби за свободу людини і нації. І всі ми певні, що як тільки нинішній роздутий вітрильник советської диктатури вплине на воєнні вири, він потоне, а на наших землях вирине з потопу українська демократична держава. Тож хай самовдоволеність духа залишається для тих пророків і учнів, що тримають остаточну правду, мов смійманого горобця, в кулаці. Сучасна демократія житиме патосом туги і зусилля зрівняти наш світ і наше життя з вимогами тієї туги.

(Продовження на стор. 5-тій)

55-річчя УНСоюзу — великим успіхом

22-го лютого 1949 минуло 55 років від часу оснування Українського Народного Союзу. З цього приводу головний уряд У. Н. Союзу, проголошуючи 1949 рік Ювілейним роком, кинув клич, що Союзовці відсвяткують 55-літній ювілей найкраще в цей спосіб, коли в цьому році збільшать Союз до 55.000 членів. У відозві головного уряду з цего приводу говорилось, що тільки здійсненням цего клича можна буде гідно і велично вшанувати 55-літні здобутки і працю Союзу в користь членства і всього українського загалу, та що тільки так належить оцінити заслуги УНСоюзу супроти поневоленого українського народу.

В день радости, в день Христового Різдва, ділимось зі всім Союзовим членством радісною вісткою. Ми відсвяткували 55-річчя У. Н. Союзу справді гідно й величаво, бо ювілейний клич Союзу здійснено ще краще ніж в сто відсотках. Ми закінчили 1949 рік числом 56,003 членів. Ця вістка є тим більше радісною, бо ще ніколи за ввесь час свого існування, У. Н. Союз не збільшився впродовж одного року на 5,000 членів. Значення та вага цього успіху є тим виднішою і більшою, коли порівняємо його з успіхами попередніх ювілейних кампаній, що їх переводив Союз вже нераз в ювілейних роках, як наприклад з нагоди 25, 40 і 55-річчя. Теж і тоді Союз ставив певні вимоги до загалу членства, одначе ці вимоги були сповнювані, звичайно, тільки частинно, а ніколи в сто або й більше відсотках, як це було в минулому році.

Цей безприкладний минулорічний успіх треба завдячити не тільки поживленій праці Союзових урядників, організаторів та членів, але головно цій обставині, що нова іміграція, приїжджаючи на американську землю та запізнавшись з працею Союзу, а головно з цими можливостями, які дає Союз для щораз кращої розбудови нашого місцевого громадського, культурного та організаційного життя, і зокрема для нашої допомоги визвольним змаганням України, відразу прийняла Союз за свою власну організацію, та стала поповнювати його ряди тисячними лавами. Нема бо такого дня, щоб до головної канцелярії Союзу не вплинали листи від нових іміґрантів зі всіх закутин американського континенту, і всі вони подібного змісту:

„Уважаю своїм національним обов'язком стати членом У. Н. Союзу, а тому прохаю прийняти мене в ряди Вашої організації", пише один іміґрант з далекого півдня, зі стейту Арканзо.

„На перекір судьбі, що закинула мене в далеку західну Америку, в зовсім чуже середовище, бажаю включитись в зорганізоване українське суспільство, і стати зі своєю родиною членами У. Н. Союзу", пише інший іміґрант зі стейту Монтана.

„Про Вашу організацію знала я ще в Европі, бо мала щастя читати Пропам'ятну Книгу У. Н. Союзу, з якої я довідалась про цю українську твердиню на американській землі, про її величезний вклад праці в те, щоб там жила й процвітала українська ідея. Тому прошу прийняти мене в члени" — пише одна іміґрантка, яка щойно приїхала до Канади, і яку вислано на працю аж до Британської Колюмбії.

Завдяки такому наставленні і належній оцінці ваги Союзу з боку нової іміґрації, він постійно збільшується, росте. Він росте в силу, бо нова іміґрація скоро зрозуміла, що самий її життєвий інтерес вимагає того, щоб ми були тут, на американській землі, сильною, сконсолідованою та добре зорганізованою громадою, бо такої консолідації вимагає інтерес цілої української нації. У. Н. Союз росте в силу, бо він своєю побудовою, своїми цілями та ідеями завжди відповідав біжучим вимогам нашої української суспільности. Він росте в силу, бо його ідейність в праці, бо його моральна сила дають йому таку міць, що він, наче той кремезний дуб, що хоча мусів переносити неодну бурю, яка нераз обламувала його гілки, а то й здирала з нього кору, проте ніколи не могла підважити його коріння і тому він з кожним роком ріс, кріпшав, могутнів.

Тисячі нових високовартісних членів із нової іміґрації в У. Н. Союзі дають нам запоруку його ще більшої сили, ще кращого дальшого розвитку.

Д. Галичин

ТЕОК

ДО ВИФЛЕЄМУ...

Політичний вертеп під режисурою **Яреми Галайди**, заслуженого майстра політичної сатири.

Нашим театральним трупам в Америці (якщо наше зорганізоване життя їх досі не похоронило!) дозволяю цей архитвір нашої великої літератури виставляти без ніяких, з моєї сторони, фінансових претенсій.

З листа Автора до Редакції „Свободи".

З голосів критики:
...Такого твору ще досі в нашій літературі не було і не буде. Амінь.

У. Самчук: З особистих думок про „Ост".

Сцена представляє українську політичну сцену, цебто сцену, по якій можна безкарно гуляти тим усім, що через них „Україна говорить". Іншими словами кажучи, це має бути широка і ніким неконтрольована арена, на якій свобідно можна кожкому виводити свої гурапатріотичні кадрилі і національно-органічні гопачки наших традиційних загумінків і пашковецьких республік рідних Мамаїв. Декорації мусять бути невибагливі, щоб глядач відчув рідну патріярхальну атмосферу. Збоку може бути і ставок, і млинок, і вишневий садок. Коли глядачам не подобається сам вертеп, то бічні акцесорії поданого типу напевно припадуть їм до вподоби. У крайньому випадку можна ще коло вишневого садка поставити сатану в бочці, вивести п'яного сватка з ковбасою і чаркою і дванадцять дочок на віддані. Хоч мистецька сторона такого водевілю (водевіль походить від слова вода — прим. складача) пошиється в дурні, то під оглядом каси все буде окей. Сюр. Внутрішнє построєння самого вертепу незвичайно просте і режисер може взяти за взір кожну нашу імпрезу, от хоч би недавній виступ української репрезентації на святі залізничників у Шікаго, де виступали з гопачком козаки в... окулярах, або може повзоруватись і на іншому випадку з нашого багатого в гумористику культурного і політичного життя. Заслону підносити аж після третього дзвінка, щоб дійові особи могли хоч раз прочитати свої ролі і не були здані на виключну ласку суфлера. Заслону, хочби й залізну, підносити швидко, бо всяке припізнювання кепсько ділає і на тих, що перед нею і на тих, що за нею. Це впрочім псує загальний бизнес і викликає опісля навіть безробіття самого колективу. Коли заслона піднесеться, конечно бити браво, без огляду, чи на сцені буде осел, Ірод чи режимові пастухи.

Коли театр розпоряджає власною оркестрою, то вона може зараз заграти увертюру до оп. „Паяци", а як ні, то прямо можна пустити з рекорду „Вічную пам'ять". Це стара, гарна і кожному потрібна пісня і при цій нагоді можна ще від приявних погребників стягнути кілька ніклів на охорону національного життя.

Обмеженість місця не дозволяє нам подати цих заввег обширніше і непорушені проблеми лишаємо до ласкавої розв'язки шановних режисерів, що їм доведеться цей вертеп ставити собі на славу, а мені, грішному, на чергові неприємності.

ЯВА 1.

Голос з залі:
Гей, ну, там, починайте,
А ні, то гроші віддайте!

Заповідач: (виходить, очевидно сам, перед куртину, глибоко віддихає, втирає спітніле чоло, поправляє краватку, нервозно махає руками, щось говорить, тільки через шум і гамір публіки нечути що).

Мужеський голос з 5-го ряду до пані в ряді 2-ому (грімко):
Скиньте, місіс, капелюх, бо сидите в нім, як струсь і биз него ніц ни видимо. Скиньте си той коминю́х. Ту не ваша Козова, а Гамерика...

Пані: (сидить непорушно).

2-ий голос: (на цілу залю).
Вона го не скине, бо зовсім лиса, як коліно і, встидаєсє, людьом показати лису голову...
(На залі реґіт).

Пані: (встає, скидає капелюха, поправляє чудову фризуру і гнівно сідає).

Заповідач: (відкашельнувши)
Високошановні пані і панове,
Покиньте дружні розмови
І перенесіться думкою в степ,
Де стоїть вертеп,
А з-за одвірка
Сяє вифлеємська Зірка.
Забудьте льондри і фльори,
Уніййно-православні роздори,
Партійну лихоманку,
Доляри в банку,
Дріжджі процентів,
Бо за 30 центів,
Як задармо, даси
Всім вам тікет в Вифлеєм...
Тож часу не гаємо
І вертеп починаємо,
Заслону піднoсимо,
Всіх на вус мотати просимо.
А в кого вуса немає,
Хай сам собі вибачає
І сидить в спокою
І думає головою
Про те і це,
І неодно слівце,
Що зі сцени в цей святковий час
Покотиться до вас
На чупри і сивини
Горохом до стіни.
Коли вертеп вам підпаде під смак,
То не забудьте, що є ЗУДАК,
Що є Конґресова фракція,
Переселенча акція,
Що в Канаді є КУК,
А в Мюнхені Смук,
А в Смука неодин сук,
І докладає він і ніг і рук,
А часом навіть і голови,
Щоб і я, і ви,
Вся розперезана еміґрація,
І затиснена наша нація,
Забувши рідні материки,
Стала громадянами Америки,
І, втягнувши робітничу блюзу,
Була членом нашого Союзу...
Дальше автором зримоване —
Сконфісковане.
Мій виступ останнім вважати прошу.
Ґуд бай! Куртину підношу.
(Виходить).

ЯВА 2.

Ніч Зоряне небо. Непривітні гори, рівнини і піски. Розбиті шатра. У шатрах світла. Здалеку видніють мелянхолійні вівці, що їх загнали сюди тупоумні пастирі. Корови ремигають чужу траву. В шатрах співи. Лунає дивна какофонія.

У першому шатрі (співають хлоп'ячими голосами на демократичну нуту):
...Взяв би я бандуруў,
Настроїв, заграв...

У другому шатрі (протертими голосами):
...Там то, мамцю, мельник,
Там то, мамцю, добрий,
Там то, мамцю, хороший...

У третьому шатрі (квінтет):
...Гетьмани, гетьмани,
Як би то ви встали,
Встали, подивились...

Какофонію час-від-часу переривають невідомі крики і соковиті лайки. Дзвенить посуда, розбита об тверді національні лоби. Слова: ґалічмен, східняк, православний і католик, бандерівець і мельниківець вистрибують на сцену, як камінчики з дитячих катапульот... Воли ревуть, бо ясла неповні... Осел смутно пасеться на пожовклій траві міжпартійних непорозумінь. Глуха ніч. Хмари. З правого боку сцени надтягають бурі і громовиці. Згодом прояснюється і несеться мельодійна коляда:

Во Вифлеємі нині новина:
Жиди не хочуть дать Єрусалима.
(2) Із Тель-Авіву беруть зірницю,
Та й переносять власну столицю.

Вже всі газети про це співають,
В Раді Безпеки ради шукають.
(2) Йосиф старенький робить, що може,
Щоб обдурити Дитятко Боже.

А ясна зірка світу голосить:
Комуна радість, щастя приносить...
(2) Атомна бомба висить над світом,
Плаче Гомулка, тішиться Тіто.

(При останніх словах коляди на сцену входять три царі):

Цар ечесонський: (розгублено)
А тепер, їйбо, не знаю,
Як отут іти вже маю,
Ніч хмарками небо вкрила,
Ані зірки, ні світила.
Мушу, мабуть, як щодня,
Йти без пляну й наміряння...

Цар вишинський: (гордо)
Тільки прямо до Востока,
Де страна труда широка,
Нам іти в цей велий час.
Там, над тихою Невою,
Зірка правдою новою
Возсоєдинить всіх нас.

Цар етлійський: (гнівно)
Я, товаришу Андрію,
Ваших слів не розумію.
Та ж казав бо Вінстон дід,
Щоб не тинятись на Схід,
А, насунувши папахи,
В Вифлеєм іти на Захід.
Я на східну путь не стану,
Бо веде до Теґерану.

Цар вишинський: (люто)
Як той враг сказав вам ето,
То на це голошу вето.
Впрочім — це ніякі жарти,
Ми вас швидко змажем з карти.
(До Царя ечесонського підхлібно):
Ви, колеґо, мимохідь
Цього телепня лищіть.
Він ламає нашу згоду
І є ворогом народу.
Ви лишіть його і край
Так спокійно, як Китай!

Слуга Шум Ан:
Не на Схід, де власть нагайки!

Цар вишинський: (штовхнувши слуґу під ребро)
Тихо будь, бо зараз страйки!

2-ий слуга (досить смаковатий):
Що він нас тероризує,
Вифлеєм не там, а тут є!
(до Царя вишинського)
Ви мовчіть так, як ялося,
Бо ми всіх вас... боїмося.

Цар вишинський: (досадно)
Капіталістичні оси!...
(гордо, показуючи на Схід)

Іван Кедрин.

МИ І ВИ...

Коли б не нехіть до різних правописних значків, то властиво треба би ввесь цей заголовок поставити у „лапках". Бо стільки у нас було, є і напевне ще буде поділів на „ми-ви", що інколи вони зовсім диковинні. Одні щезають, другі виринають, а завжди зужитковують більше енергії земляків, як цього вартні. Проте, неможливо промовчувати їх, як проблеми, коли інші таку проблему висувають, роздувають і викривлюють.

У живій пам'яті ще палкі дискусії на терені Т-ва українських студентів у Відні „Січ" 28 років тому. Покійний д-р Осип Назарук виступив із докладом про поділ українців на галичан і наддніпрянців, доказуючи, що це майже такі дві окремі „нації", як „дві руські народності", про які писав М. Костомарів, що тільки в такій делікатній формі міг перепачкувати наукові твердження на окремішність українців від москалів. Є і по нинішній день людці, які — як не голосно, то в душі — признають теорії національно-обласного партикуляризму, вважаючи, що тільки вони є „правдивими" українцями, а ті, що по другому боці Збруча (східньому для одних, західньому для других) — на таку назву не заслуговують. І по нинішній день ці наші обласні ексклюсивні патріоти не відчувають, які вони смішні з своїм соборництвом на устах та загумінковістю у практиці! Не відчувають тієї смішности й ті, що „пар-форс" хочуть лінію поділу між католицизмом і православіям зробити лінією поділу внутрі українського народу, забуваючи, що — славити Господа — безповоротно минулися часи Гайдамаччини, коли Ґонта вбивав сина, бо той належав до іншої Церкви, та що сьогодні віє по всьому світі вітер, під подувом якого бліднуть, а не яскравішають лінії поділу внутрі одної Христової Церкви і Віри, найсильнішої фортеці проти наступу Сатани. А скільки інших смішних у нас ліній поділу, скільки шуфлядок, у котрі люди самі себе повкидували, скільки кишень у камізольці, серед котрих сам власник не всилі зорієнтуватись! Візьміть будь-котрий партійно-політичний чи ідеологічний табір, скільки розламів і розколів він проходив і проходить, з тим постійним явищем, що вчорашні два однодумці сьогодні стають „противниками", яким просто їх чула честь і совість не дозволяють сісти з „противником" у каварні за спільним столиком, на котрому пишаються дві шклянки чаю чи іншого отруйливого напитку...

„Ми і ви" в Америці, це — очевидно — нова і давня іміґрація. Є серед українців в Америці одиниці, які якстій готові виголошувати довгі промови про поділ між отими двома категоріями земляків, різниці між ними та потребу змагати, щоб ці різниці затерлись, щоб запанувала згода в семействі, якої ніби тепер нема. Чи дійсно нема, чи може в уяві теоретиків, закоханих у лініях поділу? Чи поділ на „ми-ви" в одному сучасному громадянстві американських українців, яке, зрештою, все ще зростає з кожним корабельним транспортом, це щось, що взагалі вимагає боротьби за або проти? Чи ті різниці, що були і є між давніми і новими іміґрантами, це не є різниці зовсім природні, нормальні, що їх зовсім нормально, ступнево, але невідхильно само життя затирає, і чи треба підкреслювати завжди те, що нас ділить, а не те, що нас лучить, в'яже і робить одностайним монолітом?!

Перш за все не існує взагалі „давня іміґрація" і „нова іміґрація", як якісь одноцілі табори й орудувати такими поняттями зовсім фальшиво. Давня іміґрація таксамо поділена на верхівку й розмірно дуже нечисленні низи громадського активу, як і нова. Коли ж нові іміґранти думають, що всі новоприїзжі це елемент громадсько - зрілий, позитивний і активний, на котрому можна спиратись у всій майбутній праці, то вони грубо помиляються. Коли навіть приймемо, що теперішня байдужність масиву нової іміґрації до громадських справ, що яскраво проявляється у цифрах грошевої жертвенности, — це явище тимчасове, перехідне, зв'язане з турботами важкого і хаотичного першого періоду життя іміґрантів на новому терені, то всетаки промине багато часу, поки можна буде зорієнтуватись, з яким елементом маємо діло, скільки в ньому дійсно громадської зрілости та чого від нього можна сподіватись і жадати. Покищо всі рахунки на нову іміґрацію це тільки гіпотези й побожні бажання. В одному є тільки основна різниця: що новоприїзжої інтелігенції багато більше, як її було тут колись. Але ж і її вплив видний на всіх ділянках життя і він кріпшає та нові іміґранти зовсім не потребують „завойовувати" позиції „старих", бо ці позиції вєодно ступнево переходять в їхні руки! Погляньте на сторінки української преси в Америці, починаючи від „Свободи": хто на них пише, хто уробляє опінію, хто мусить мати своїм писанням вплив на читачів?! Скільки є вже організаторів громадсько - асекураційних установ, скільки їх дісталось вже на чільні становища? І цей процес іде нестримно далі та буде йти. Чому? Дуже просто: коли давні іміґранти відходять, то на їх місця не приходять їхні діти, бо ті діти, виховані вже в американських школах, з американськими дипломами й фахами, входять в загально - американське життя та займають становища по своїм фахам. Українські громадські становища не принаджують їх хоч би й із соціяльно-матеріяльних мотивів. Коли новий іміґрант мріє про „карієру" на такому-то становищі громадського достойника, то для молодої людини з нової українсько - американської генерації, це ніяка карієра, а посвята, бо матеріяльна втрата. І ми самі, старші віком нові іміґранти, будемо дивитись на ті громадські становища зовсім іншими очима, коли всі ми будемо так володіти анґлійською мовою і нав'яжемо настільки зв'язки зі спорідненими нам американськими професійними кругама, що зможемо думати про інші варстати праці, як лиш фізичні, та зможемо виходити поза мури українського ґетта.

Зовсім правильно чув я недавно слова, що — мовляв — істотний поділ на „ми-ви" між давніми й новими іміґрантами роблять нетакти одиниць. І що шлях до т. зв. затіснення взаємин між давніми і новими іміґрантами йде через переломання у собі фальшивих амбіцій та особистих претенсій. Тому краще не орудувати такими фразами, як „співпраця" або „ворожнеча" між давніми і новими, бо це викликувало б зовсім фальшивий образ ніби то існуючих двох таборів. Можна казати хіба лиш про співпрацю або нехіть між проводами таких-то конкретних установ чи організацій, при чому серед того проводу знайдете здебільша і „старих" і „нових". Можна говорити про нетакти одиниць і про ширший або вужчий світогляд одиниць, із котрих одні вміють бачити ліс, а другі лиш дерева в ньому. Лісом у питанні „ми-ви" на американському ґрунті є вся українська національно - політична проблема й проблематика асиміляції наступних поколінь. Деревами є маленькі і щоденні справи, варстати праці, одиничні амбіції та боротьба з вітраками.

Коли за нашого життя нова хуртовина струсне світом і коли в її висліді повстане суверенна українська держава, вона матиме атракційну силу й діятиме національною культурою на американських українців. Тоді теж виринуть нові питання, які в тінь відсунуть всі теперішні. До того часу існує одна ціль для громадсько-політичної верхівки, однаково давніх, як і новоприїзжих українців в ЗДА: сприяти повстанню української держави пропаґувати її потребу в американському світі, навіть у тих скромних межах, у котрих можливо робити це. І коли нема ніякої лінії поділу у цій найкардинальнішій справі всіх американських українців, то всі інші поділи — не є небезпечні. І вони щезнуть так, як щезає все, що перечить здоровому глуздові.

Степан Федорівський.

ПОВСТАНСЬКЕ РІЗДВО

(Із щоденника повстанця)

Свят-вечір 1945 року. В таборі, на площі збірок, уквітчана різдв'яна ялинка. Коло ялинки в трьолаві стоять у бойовому виряді повстанці першої сотні куріня „Бойків". Політвиховник куріня Крук (Чумак) виголошує патріотичну промову, присвячену Різдву Христовому. Після промови, стоячи на струнко, співають національний гимн, а потім колядки та повстанчі пісні. Кожен вояк одержує з рук свого командира святочний подарунок, пакунок, що їх приставили нам селяни. Розходимось по землянках і спільна вечеря-кутя. Так у лісових умовах вояки УПА зустрічали день народження Христа.

Але ворог не спав. Готовив нам на саме свято трагічний подарунок. Ще перед святами наша розвідка довідалась, що секретар Сколевського райпарткому, москаль Чупіков, готовить нам на Різдв'яні свята удар. Для цієї мети він стягає військові залоги зі Стрия Дрогобича та пограничників зі Славська. Про це знало командування куріня, але поставилося легковажно. Сподівалися що ліс-батько та Карпатські гори врятують від небезпеки. Сталося трохи інакше. Хоч значної поразки ми не зазнали, але в другий день Різдва були вимушені зіткнутися з переважаючою силою ворога.

Ранок. Ми в 4-х повертаємося із Сокоту до табору. Вийшли на гору. Стоять окутані снігом смерекові ліси. В долині, від сходячого сонця, іскриться сніг і потік. Нагло бачимо, що потоком іде стрілецьким рядом військо. „Большевики" — промовив чотовий Лісовик. Большевицький ряд, хвилясто звиваючись, прямує потоком до нашого табору. Сагайдачний і Лісовик залишаються стежити за рухом ворожого війська. Я й жандармерист Лаба спішимо з донесенням у штаб. Командир куріня Трясило (Галайда) наказав гостре поготівля. За кілька хвилин перебирає під свою команду дві чоти і виходить на зустріч московським опричникам, щоб зайняти становища на хребті від Сопоту. Другі дві чоти одержують наказ зайняти оборону над потоком від Крушельниці. Але ще Галайда не дійшов на хребет, як большевики відкрили на нього кулеметний вогонь. Рівночасно почався шквальний вогонь з лісу від гори Парашки по землянках табору та стрільцях, що ставали на майдані у збірці. Стрільці заметушились і панічно розбіглися потоком. Табір опустів. Біля кухні впав убитий повар, котрий готовив обід. До мене прибіг лікар Юрко (Давиденко) за порадою, що робити з раненими, котрі лежать у шпитальній землянці. Ми під градом куль спішимо до шпиталю щоб винести ранених, але вже пізно. Большевики вдерлися в табір і обстрілюють окремі землянки та несамовито галасують, зауваживши нас. Котрих рятувати пізно. Захопили кілька сумок з медикаментами і відступаємо за табір у ліс. З

(Докінчення на стор. 5)

Л. Луців.

МІЙ СВЯТИЙ ВЕЧІР В УКРАЇНІ ПЕРЕД ТРИДЦЯТИ РОКАМИ

Гей, скільки то минуло літ!
А я так добре чую
Кожухів шелест, скрип чобіт
І щиру пісню тую.

Далекий світ, великий час,
Пливуть літа рікою,
А я все памятаю вас,
Як йдете з колядою.

— — — — — — —

Чи ще живий Федір, Юрко
І мій сусід Зарічний?
Чи й нині, як колись, давно,
Співають „Бог Предвічний"?

Чи й нині мерехтять зірки
Над хаткою старою?...
Гей, краю мій, не знаєш ти,
Як тужно за тобою!...

Богдан Лепкий.

Здається, що не буде найменшого перебільшення, коли скажемо, що ніде в світі не святкують так глибоко Святого вечора, як в Україні. Свят-вечір, це найбільше свято української родини, коли вона в глибині своїх сердець направду ще раз кожного року переживає ту дивну містерію, що сталася перед двома тисячами літ в містечку Вифлеємі. Український нарід вірить, що не тільки люди, але й уся тварина та й природа тішиться Новонародженим Дитятком, що мало принести правду і мир усім людям доброї волі.

І тому важко святкувати українцеві Святий вечір, коли він здалеку від своєї найближчої рідні. Так прийшлося було мені святкувати той великий вечір на Україні. Я лежав тоді після тифу і операції в Міській Вінницькій лічниці. Нестрижений і неголений цілий місяць, із забандажованою головою лежав я під замерзлим вікном, бо зима була тоді дуже гостра в Україні. В кімнаті лежали вояки українських армій а також один красноармієць. Сумний настрій огорнув душі всіх українців, крім одного большевика. Східна українська армія відійшла в напрямі до польського кордону, західно - українська армія потягнулася зі своїми хворими на південь, а у Вінниці залишилися тільки ті, що лежали важко хворі в лічницях. Зі сходу, зі сторони Козятина надходили большевики. Два дні в місті не було жадної влади, але третього дня зайняв Вінницю відділ повстанського отамана Шепеля. Шепель урядував у місті майже два тижні, бо большевицька армія чомусь не посувалася на захід. Ми всі дрижали на саму тільки згадку, що буде як місто займуть большевики Правда, червоноармієць потішав нас, що все буде добре, але ми знали, що воно не мусіло так бути. Та втікати ми не могли, бо не могли рушитися з ліжка.

Надійшов Святий вечір. В місті ще була влада отамана Шепеля. На замерзлому вікні майже центиметер білого снігу. І отой сніг на вікні пригадував мені, що це Святий вечір. Так, звичайно, було вдома. Мати варить і пече від самого ранку. Це ж має бути дванадцять страв навіть у найбіднішій родині. Батько порається в стодолі і коло худобини. Діти бігають по дворі і вижидають першої зірки на небі. А то сидять під вікном, прохухують на замерзлій шибці шпарку, та дивляться, що діється на вулиці.

Вже з'явилася перша зірка! Батько вносить до хати дідуха, соломи та сіна. Дідух стоїть у куті, солому стелять на землі, а сіном застеляють стіл під обрусом. Батько обкручується тричі з дідухом на середині хати, та за кожним разом бажає: „Щастя і здоров'я на той Новий Рік!" Діти роздувають жар з деревляного вугілля в черепочку та кадять ялівцем по всій хаті. На столі два житні хліби, а коло них побіч пшеничний. Не бракує й часнику, бо він має хоронити від усяких недуг. Сідаємо за стіл. Батько голосно відмовляє молитву, а всі за ним повторюють. Батько бажає щастя всім, ділиться проскорою, та скравком хліба благословить усі страви, що мати за чергою ставить на стіл. А як і була часом горівка, то її пилося немов не за столом, бо „не годиться" пити таку погань при святих стравах. При кожній страві йдуть відповідні побажання, щоб зародила пшениця, капуста, жито то все інше і на „той новий рік". А кутя летить на стелю і якщо вона там приліпиться, то це добрий знак на майбутнє...

Так було вдома...

А тут, хоч і рідна земля, але зовсім не так. Зі Сходу зближається большевицька армія, на Південь утікла біла московська армія, а Вінниця під хвилевою владою українського повстанського отамана Шепеля. Але на як довго?

Такі думки бушували в моїй голові і так зблизився вечір. Не було сліду з того святкового настрою, що звичайно огортав наші душі в той вечір давніших років. Сестра жалібниця, що працювала в нашій кімнаті, принесла нам по горняткові капустяної зупи, а пізніше ще й кілька ложок якоїсь каші. І це все. А майже всі хворі були після тифу, коли мається вовчий апетит. Так то сумно і голодно святкували ми отой Святий вечір на багатій українській землі...

Але пізнім вечором ми таки відчули, що ми на українській землі. Десь здалека, зза Буга, дійшли і до нашого замерзлого вікна звуки українських колядок. Їхні чарівні мелодії пригадали нам, що ще жив український нарід, композитор і власник отих величних колядкових мелодій, яким немає рівних у всьому світі.

Тридцять літ минуло з того часу.

Найближче Різдво святкував я в польському полоні в Тухолі на Поморю, а потім кілька літ в Празі, пізніше на рідній землі, в Німеччині в часі другої світової війни, на скитальщині кілька літ, але всюди були свої рідні люди, що взаємно старалися в який-небудь спосіб розвеселити те радісне свято народження Христа — Відкупителя людського роду.

І сьогодні, після тридцяти літ, сумно і голодно святкує український нарід свій Свят вечір. Терпіння нашого народу такі великі, що своєю глибиною перевищають усе те лихо, що колинебудь існувало на нашій землі. Сьогодні навіть наша колядка не відозветься голосно між селянськими стріхами та не зворушить українських сердець своєю правдою про народженого Христа. А українські родини розсіяні по всьому світі...

А проте, хто вірить у народженого Христа, мусить вірити і в те, що Христос прийшов на те, щоб спасти „люд свій ввесь" і щоб той люд „утішився". Щоб утішилися всі!

Віримо, що те мусить таки здійснитися, що наша колядка про „Бога Предвічного" знову залунає по всій широкій українській землі, як і лунала в нас від соток літ. І тоді повними грудьми заспіває ввесь наш нарід:

Бог Предвічний народився,
Прийшов днесь із небес,
Щоб спасти люд свій ввесь
І утішив вся.

Тільки там обручник Иосиф...
Цар ечесонський:
Чубитесь, як мокрі птахи,
Але шлях таки на Захід.
Помолімось спільно Богу
І рушаймо у дорогу.
Цар вишинський: (перебиває)
Як молитись, то на те то,
Я голошу друге вето.
І, щоб фініс був між нами,
До Христа не піду з вами.
(відступає з гурту і виходить)
Слуга:
Вічно ставить нам колоди...
Цар ечесонський: (добродушно)
А ми хочем тільки згоди...
Цар вишинський: (з-за куліс)
Коли хочете спокою,
То ходіть усі за мною!
Цар ечесонський:
О, даремні хитрі мрії!
Ну, ходім, бо справді днїє.
Ми би соромом покрились,
Як би так ще й там спізнились...
(2 царі зі слугами відходять співаючи):
Небо і Земля (2) нині торжествують,
Тільки на Кремлі (2) гармати шикують.
І т. д.
(На сцену входять виснажені і утомлені далекою дорогою подорожні).
1-ий подорожній:
Ну, нарешті, слава Богу,
Ми знайшли пряму дорогу
І спокійно вже підем
Та новину понесем,
Що від Києва до Львова
Будиться зоря Христова.
2-ий подорожній:
Тут клунки зі себе скиньмо
І хоч дрібку відпочиньмо,
Та в потоці край поляни
Вмиймо, друзі, власні рани...
Подорожня:
Я утомлена докраю,
Рана пухне і болить...
1-ий подорожній:
Ірод нас попам'ятає!
3-ій подорожній: (сміючись)
Тут йому нас не зловить!
4-ий подорожній: (гордо)
Доля справді не скупа
Тим, що членами УПА...
Подорожня:
Понад гори й тихі села
Хай злинає вість весела,
Що встає зоря Месії
І сповняться давні мрії,
Що таємно і незримо,
Ставши звитяжно над злом,
Стане Київ Вифлеємом
І розкриє Правди том,
Та розкаже всім могуче,
Як Ірод за правду мучить...
2-ий подорожній:
Так, друзяки, у спокої
Відложім з клунками зброю,
Відпочим та на дорогу
Заспіваймо пісню Богу.
(Сідають на клунки і починають співати):
Нині Рождество Божого Дитяти,
Вояці-Упісти йдуть Його вітати...
Люди: (вибігають з шатер)
З-за Залізної Куртини
Наші славні побратими...
О, вітайте! О, вітайте,
Як є там повідайте!
Люди з 4-го шатра:
Наші хлопці з Угавер!!!
Люди з 1-го шатра: (пориваються до бійки)
Ні, неправда! З ОУН(р)!
Люди з 2-го шатра: (боязливо)
Що це плещуть бандирівці,
Таж прибувші — мельниківці!
Дідок з 3-го шатра:
Замовчіть, коротконштанці,
Це ж без доказу гетьманці!
Голоси з першого шатра:
Це ж відоме між людьми,
Що воюєм тільки ми.
Ну, герої славні наші
Йдіть поїсти трохи каші!
(Дехто починає робити бешкети)
1-ий подорожній:
Люди добрі, друзі спільні,
Чом усі ви божевільні,
Чом тут свари і роздори,
Як одне всіх давить горе,
Як одна нас доля мучить,
І одна всіх думка лучить?
Ми не тих є, ані ваші,
І не сядемо до каші,
Та не хочем в рем'я люте
Ні вас знати, ні вас чути.
Не торгуйте в безголов'ю
Смертю брата, Неньки кров'ю.
Хай це знають всі і чують —
Там не партії воюють,
А воює на руїнах
Вся Страдальна Україна.
Голоси: (дико)
Це, панове, не Упісти,
А, як видно, комуністи...
Інші голоси:
Той нам ворог, хто не з нами,
Хлопці, наступ! Вйо колами!

ЯВА 3.

Ангел (з'являється і охороняє подорожніх вогненним мечем)
Стійте! Ви вчорашні люди,
Слуги фальшу і облуди.
Ці прекрасні подорожні
Свідки Правди є неложні,
І на них лежить печать
Прихід Світла возвіщать.
Небом суджено лиш їм
В змагу дивнім і страшнім
За Христовою звіздою
Перейти світи стопою,
І всім людям розказати,
Що не буде панувати
Безконечно з-роду-в-род
Цар убивник, кат Ірод.
Ви пустіть їх, хай ідуть
І новину в світ несуть,
А самі, як ботокуди,
Ви в свої вертайтесь буди,
І по милості великій
Будьте притчею в язицїх!
Їх провадить Божа Мати
Сину ясла будувати.
(На небі показується велика зоря. Ангельський хор окружує подорожніх. Люди з острахом зникають по шатрах. Подорожні відходять).

ЯВА 4.

І ставок, і млинок, і вишневий садок танують у надранній млі. На їхньому місці вирисовуються погорені села і міста України. На недалекого вішальника сідає ворон... Чути глухі постріли... Сатана, виглянувши з бочки і пізнавши свою несучасність, щугає в згарища. Гнилий сваток з ковбасою і чаркою будиться, поправляє ємушівку, сердито кидає ковбасу і чарку, спльовує, а 12 дочок на віддалі наливають еф-єни зникають за лаштунками.

Сваток: (розглядається)
Все зникло... Лишився тільки я, що останньо післав 3-ох синів в Українську Повстанську Армію, якому дурний режисер для ще дурнішої публіки приказав простояти з ковбасою і чаркою та з 12 дочками на віддалі впродовж всієї п'єси на сцені без найменшої ролі. Це ганьба нашої драматургії показувати мене 300 літ виключно з ковбасою і чаркою. Я ще її вбив за Австро-Мадярської монархії, я вигнав з села „вишинк вудек і лікеруф", а, замість „Кулка Рольнічого", поставив прекрасну кооперативу, замість общества Качковського здвигнув „Просвіту" і сотки величавих „Народніх Домів"... Мене пацифікували, розкуркулювали, мордували по Лонцких і Замарстиновах, мене пекли електрикою і допікали в камерах Аршвіців і Бухенвальдів, — але я все перетривав і лишився свідомим українцем. Це, шановна громадо, ганьба мене показувати вічно таким, з якого я виріс, і яким уже ніколи не буду. Пане режисер! Гало, пане режисер! Де ви є?
Заповідач: (виходить заклопотано)
Режисера нема, а я лише тут заповідач.
Сваток: А де ж режисер?
Заповідач: В таборі. Кажуть, що якраз тепер стоїть лицем до воюючої України...
Сваток: А де ж автор цієї жалюгідної п'єси?
Заповідач: В Шікаґо, та й то сховався за псевдонім... Боїться...
Сваток: То в такім випадку ви самі мені скажіть, де є моя роля?
Заповідач: Гм, ваша роля? По приїзді до Америки ваша роля скінчена. Ви мусите забути, що були селянином, мусите забути свої золоті поля, свої голубі українські ранки, свої яворові вечори, а маєте цілий тиждень працювати в фабриці, в п'ятницю дістати пейду, в суботу і неділю повернутись до ковбаси і чарки, заасекуруватись на випадок наглої і несподіваної смерти і на цьому кінець... Така ваша роля.
Сваток: (сердито)
Я протестую. Це ж ніяка роля! Це ж ніяка п'єса, а справжній вертеп. Я плюю на таку ролю. Я покидаю вашу сцену і волію за 30 центів дрімати на залі, як виступати в такій ролі... Хіба ж це роля?
(Збігає зі сцени між публіку)
Заповідач: (до публіки)
Клясично прийшло непорозуміння. Це ж власне ввесь час проходила не п'єса, а вертеп. Одначе сподіємося, що на наступний рік наш дядько Вакула сам собі подиктує власну ролю на своїй власній сцені. До наступного року!!! Ґуд бай!
(Занавіса спадає).

ЗЛУЧЕНИЙ УКР. АМЕР. ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ ВЖЕ ВРЯТУВАВ ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ; ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ ІНШИХ ЩЕ ОЧІКУЮТЬ ВІД НАС ДОПОМОГИ І РЯТУНКУ. ТОМУ ВСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ДОПОМОГОВО-РЯТУНКОВУ АКЦІЮ! ЗЛОЖІТЬ СВОЮ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ-КОЛЯДУ НА ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ!

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Василь Витвицький.

КОЛЯДИ І ЩЕДРІВКИ

Старинна пісня...
Гомін предковічних дум.
(Б. Лепкий, „Різдвяна Ніч").

Уважність і теплота з якою наш нарід проводить свята Різдва, Нового Року і Йордану, виявляється великою мірою в обрядових піснях, колядках і щедрівках. Який вік цих пісень, як вони створились і поширилися по всій українській землі?

В обряді коляди можна добачувати вплив зимових святкувань старинного світу. Сама назва коляди походить з римського „календе", що значить перший день у місяці. — Згадки про таких гостей, як красне сонечко, ясень місяць, дробен дощик, дальше мотиви хліборобського побуту. такі часті в колядках і щедрівках, ведуть до здогаду, що було це святкування перемоги над зимою. З тої бо пори року меншають ночі, більшають дні, зростає благодатне соняшне сяйво. — Деякі дослідники дошукуються основ цього обряду в родовому культі. Такі обряди-святкування проводились в середовищі роду, тобто великої сім'ї, члени якої жили і господарили спільно.

Безсумнівне те, що наші колядки сягають глибокої передхристиянської доби в Україні. Це підтверджує не тільки зміст слів - текстів, що нічим не зв'язані з темою Христового Різдва, але і музика. У колядках і щедрівках подибуємо мелодії, які обертаються на дуже малому тональному просторі. Відомий „Щедрик, щедрик", що його так прекрасно вжив Леонтович, спирається всього на трьох сумежних тонах. Подібний „Щедрий вечір" з Покуття. Є цілий ряд мелодій, замкнених у межах чотирьох сумежних тонів, тоб-то в обсязі кварти. „Коляд-колядниця" з настирливістю повторяє усього два тони — один коло одного і тільки неначе для відпочинку спадає на кварту в низ. Замкнені у квартовому обсязі мелодії мають за тональну основу тетрахорд, що був панівний у старинній грецькій музичній системі на цілі століття до народження Христа.

У ранніх колядкових мелодіях подибуємо звороти, в яких тони неначе клубляться на одному місці, знову і знову повторюючись. Суть цього у самому призначенні обрядових пісень. За їх помічю людина старалась промовляти до вищих сил, заклинати їх і накликати гарного врожаю і добробуту, щастя і здоров'я. Засобом цього заклинання була не тільки сама пісня. До наших часів зберігся за верхами Гуцульщини танець, зв'язаний з обрядом коляди, плес. Назва його із старословянського „плесати". Плес виконують самі чоловіки, здебільшого старші. Рівно розложеним гуртом вони підходять, обертаються то в один то в другий бік, роблять дрібні кроки, підстрибують на одній нозі, то на другій. В руках у плесаків топірці, нераз з прикріпленими дзвіночками. Зі співом „Ой, плешу, плешу", вони роблять рухи топірцями. Гуртом плешуть перед хатою, зате у хаті тільки один, та й то вже без рухів топірцем. Усе це виконується не поспішаючи, а з великою повагою закликає до колядування гуцульська трембіта. Було б помилкою бачити у цьому забаву, чи ігру. Плес це пратанець, залишок того давного обряду, в якому слово,музика і танець злучені були в одній нерозривній дії.

З уведенням християнства в краї і почалася затяжна боротьба церкви проти залишок поганства, в тому й проти обряду колядування. Ще у 17 ст. чернець Іван Вишенський різко напоминав: „Коляди з міст і сіл ученіем виженіте, це хощет бо Христос, да при його рождестві диявольскії коляди місце мають, але собі їх у пропасть свою занесіть!" Всетаки, вислід цього противенства був інший: народні колядки просякли християнськими впливами і тісно вз'язались зі святом Різдва, а церква примирилась з їх існуванням. Християнська тематика увілляла в них нову, живу течію. Обставини приходу Ісуса на світ: стаєнка, сіно, пастушки — вели прямо до умов сільського побуту. У відомій щедрівці — Господь ходить у полі за плугом, святий Петро поганяє, Божа Мати їсти носить. У ніч, коли стається чудо народження Божого Сина, можуть сповнятися й такі просьби, як у цій закарпатській колядці:

Ізрівнай, Боже, гори долини
Рівненько,
Аби ся мені до мого няньків
Видненько!

Християнські колядки вросли у нашу народну творчість органічно й основно. Коли в них напр. мова про ріку, то найчастіше згадується назву тієї ріки, що в українських народних піснях займає зовсім виняткове місце. В Дунаю сам Господь купався, на Дунаю білилися ризи господні, „на Дунаєчку при бережечку" усі святі воду святили.

Подію Христового Народження наш нарід оспівує з великою тонкістю почуттів і зворушливою сердечністю. Мусить це бути виявом глибоких основ у світогляді нашого народу, його уявлень Божого ладу і правди, що повинні бути прапочатком усього на землі. Можливо у світоглядах, а це, скажім, побутових, чи мистецьких різницях є корінь того факту, що у багатій народній творчості російського народу різдвяні мотиви навіть у частині не відзначені так, як в українського.

У словах та музиці колядок і щедрівок відображене і передане до нашого часу почуття пана-господаря на свому дворі, на своїй землі. Там намети усе з білого шовку, позастилано усе килимами, там „столи все тисовії". За столами прославлені, панове, „красний, славен паничу". Пан - господар там там гордо-пишний!

Немає сумніву, що колядки і щедрівки, переходячи більше ніж тисячу літ з покоління в покоління, мусіли в неодному змінятися. Найбільше змінливий текст, слова. Ми бачимо й тепер, як у народних піснях нераз підкладаються нові слова, залежно від обставин, в яких виконуються. Мелодія більше постійна ніж текст і не так легко піддається змінам. Найбільше сталий ритм. Панівний у колядках і щедрівках є десятискладовий вірш (з поділом 5+5 складів). За цим повторяється незмінний приспів. От початок волинської колядки:

Ой там на горі світлонька
стоїть,
Ой, дай Боже!
А в тій світлонці троє
віконця,
Ой, дай Боже!

Така будова колядкового вірша веде в музиці до вжиття тридільних родів такту. Розростається з цієї тактової одиниці повна мелодія, наскрізь своєрідна під оглядом будови.

В музиці численних колядок і щедрівок з різних часів і з різних частин української землі подибуємо деякі загальні спільні риси. Це перш усього велика перевага — вживемо тут новіших термінів — мажору над мінором. Тут не має тієї сумовитости й жалісливости, що їх подибуємо в такому великому числі інших наших пісень. Панівний у колядках і щедрівках діятонізм; немає тут хроматичних відмін, що, як говорилося, повинні були „додавати жалощів". Як здорова і черства довколішня природа, як ясніє білим ковром устелене довкілля, так здорове й ясне відзеркалюється в музиці колядок і щедрівок. Цей тон передався теж численним колядам напів церковного походження („Бог предвічний", „Ой, видить Бог"). Ці коляди входили у збірники „Богогласника" і популяризувалися не тільки між лірниками й колядниками-спудеями, але й широко між народом. Вони підряд з народними колядками виконувались і в різдвяному ляльковому театрі, вертепі, що повстав у 17 ст.

Музика колядок і щедрівок приваблює нас своїми незвичайними рисами: струнко зарисованими мелодичними лініями, слідами давних тонових ладів, цікаво прихованим почуттям тональности. Навіть розпочинання і закінчення мелодій в них своерідне і відбувається на різних ступнях скалі. Як цікаво нераз підноситься мелодична лінія приспівів! Усі ці прикмети притягали до себе увагу не тільки дослідників-фольклористів, але — і то головно, композиторів. Колядками перепоєна опера М. Лисенка „Різдвяна Ніч". Крім того Лисенко дав цілі збірки хорових обробок цих пісень. Численні, нераз дуже оригінальні обробки дали К. Стеценко, М. Леонтович, В. Барвінський, Ст. Людкевич, П. Козицький та ін. М. Гайворонський дав цілий цикль у хоровому укладі „Гуцульське Різдво", включаючисюди й мелодію плесу. Всетаки колядки і щедрівки скривають ще багато цінностей, що можуть стати животним чинником у нашій музиці. З них бо промовляє до нас не тільки „гомін предковічних дум" — як це каже поет — але і сама душа українського народу.

Дам'ян Горняткевич.

РІЗДВО В НАШИХ ІКОНАХ

Кожний глядач, коли дивиться на давні образи, зокрема религійного змісту, завдає собі, звичайно, питання, чи дана картина вірно намальована, чи побут, ноша або краєвид відповідають справжнім, характеристичним умовинам для історії даного краю. Історією малювання ікон займається іконографія і саме вона дає нам відповідь на питання, як повставала й розвивалася кожна провідна думка образу, сперта перш усього на текстах євангелій, та як мистці переводили в різних часах оцю ідею в своїх творах. Крім євангелій, текстів Богослужень і псальмів, малярі черпали дуже часто свої творчі спонуки ще й з релігійних переказів, легенд і апокрифів, тому неодна картина вимагає спеціяльних вияснень. Зокрема деякі сцени Різдва й Богоявлення відзначаються всілякими відхиленнями від текстів Стятого Письма.

Євангелист Лука згадує про Різдво Ісуса Христа коротко, що Богородиця привела на світ сина, завинула Його в пеленки й зложила у вертепі, бо по господах не було ніде вільного місця.

Мистці півночі зображували місце народження Христа як стайню. Натомість на півдні малювали найчастіше вертеп у печері, де виступають обов'язково, крім людських постатей, ще й віл та осел. На найстарших картинах Різдва бачимо якраз оцю пару тварин, хоч про них зовсім не згадує св. Лука. Тому й можна висунути здогад, що зображення тих хліборобських звірят в'яжеться подекуди з їх почитанням ще з давних поганських часів і тих прадідних звичаїв, які збереглись в нас українців, як пр. кормлення худоби всіми стравами святої вечері, навіть заки домашні засядуть до спільного стола; далі стелиться сіно під скатерть. Зрештою, поява осла стає неначе натяком на триюмфальний в'їзд Ісуса Христа в неділю перед Воскресенням, коли наш Спаситель явився серед одушевлених груп населення саме на цьому звіряті. Також і в нашій колядці співається:

„А віл стоїть трясеться,
Осел смутно пасеться,
Пастирії клячуть
В плоти Бога бачуть...

І тут треба з признанням відмітити, що наша Церква не поборює тих старовинних звичаїв, а навпаки, надає їм чисто християнського характеру.

На Сході устійнено вже в XVII. в. всі закони, які треба малювати образи й ці приписи, одобрені Церквою, зібрано в окремому малярському правильнику. Такі строгі приписи, щоправда, стісняли нераз розмах і фантазію мистців, але з другого боку вони були вже по своїй суті передумані у всіх подробицях, тому основних змін в їх змісті не треба було впроваджувати. Цей малярський правильник, що походить з Атону й зветься „Герменея", ось як каже малювати картину Різдва: „Печера, а в ній по правому боці Мати Божа навколішки, Вона кладе заповите дитя - Христа до колиски, на ліво стоїть Йосиф, він теж клячить і тримає на грудях схрещені руки. А перед вертепом є осел і кінь, вони глядять на Христа; а за Йосифом і Пречистою пастушки, які тримають у руках дерв'яні палиці й дивляться з подивом на Спасителя; а над ними являється янгол, він благословить усіх. А по другому боці видно східних царів, які в королівських строях. сидять на конях і показують собі взаємно вифлеємську зірку. Горою, над печерою, є громада янголят в облаках, які тримають звитки паперу з написом: „Слава во вишніх Богу, а на землі мир, во чоловіцїх благоволеніє". І великий промінь, який переходить у низ аж до голови Христа".

Замітне, що в найстарших іконах Різдва виступають із правила також три царі, хоч їх чолобитня не в'яжеться безпосередньо з поклоном пастирів. Оці царі зложили в дарі Дитяткові: золото, кадило й мірру — дарунки, що доказують походження їх жертводавців з Арабії, бо саме там добували на ближчому Сході золото, звідти також купці привозили ладан.

Існує давній переказ, що при Різдві Христа були приявні також дві жінки, які взяли Ісуса від Богородиці й скупали Його в посудині з водою. Цю сцену зустрічаємо доволі часто у византійських малюваннях середньовічча. Ці жінки виступають теж у картині Різдва в українській розписи каплиці Чесного Хреста в катедрі на Вавелі (у Кракові). Малювання цеї каплиці виконали наші мистці в 1470 р. з доручення польського короля Казимира Ягайловича, що був перейнятий подивом для української культури й мистецтва, так як і його батько Володислав Ягайло. Коли ж ідеться про чинність купелі Дитятка Ісуса. то багато теологів оспорює її. Вони є тої думки, що як само Непорочне Зачаття, чи Благовіщення, так теж і Різдво мало надприродний характер, тому змивання Христа при народженні є подекуди осквернenням Божого тіла, а не очищенням Його, бо воно було беззастережно чисте.

Дальші дві картини, зв'язані зі змістом Христового Різдва, а саме: „утеча до Єгипту" й „Ірод наказує вбивати немовлята", — мальовано на Сході куди рідше, як на Заході. Автім, ця друга сцена вражала глядачів своїм жахом, тому не могла стати популярною в нас.

Також до дуже рідких явищ належить композиція, що лучиться з Новим Роком — обрізання Христа. Вона не була на Сході, переконлива самим своїм змістом, бо щойно хрещення Ісуса в Йордані рішало про релігійну приналежність Спасителя, а не старожидівський ритуальний звичай, обумовлений побутовою потребою. Куди більше значення, як Свято Нового Року, має в нас Стрітення, себ-то пожертвування Богові Ісуса, якого зустріли в святині Симеон і Анна. Маємо тут властиве зображення першого виступу Христа в Божому домі, з яким буде пізніше так тісно зв'язана ціла Його діяльність, як найбільшого Учителя Церкви. Саме тому мистці малюють Ісуса в цій сцені доволі часто як маленьку дитинку, що держить в одній ручці кулю — символ світу, а другою благословить праведного Симеона. В руках св. Йосифа бачимо, звичайно, пару голубів, що відповідає не тільки тодішнім звичаям, зложення данини для храму, але це також видимий натяк на жертву нашого Спасителя в його прийдешньому Розп'ятті.

Останнім образом у ряді Різдвяних празників являється картина „Богоявлення". Східня Церква святкує, як відомо, це торжество незвичайно величаво, до його програми належить подвійне водосвяття (в церкві й на ріці), а в родинних звичаях відбувається друга святочна вечера, з відповідним багатством страв, та при звуках релігійно-побутових пісень, т. зв. щедрівок. Отже Богоявлення у текстах трьох євангелій (св. Матея, Луки й Марка) загально відоме. Малярський підручник з Атону, устійнюючи припис, як малютати Богоявлення, каже зображувати на тлі неба св. Духа, від якого паде проміння на голову Христа, а на цьому промені має бути напис: „се є мій син возлюбленний, о ним же благоволих". В низу стоїть роздягнений Ісус у Йордані, а поруч Нього св. Іван Предтеча, із піднесеною рукою над головою Христа. За Ісусом мають бути намальовані янголи, вони тримають у руках білі ризи. А під ногами Предтечі лежить у ріці чоловік і з подивом дивиться на Спасителя.

Східні мистці малювали тільки у зовсім виїмкових випадках постать Бога-Отця. Вони уважали Його святістю, що людина недостойна зображувати оцю найбільшу, непонятну велич. Тому й в сцені Богоявлення ніколи не виступає сам Бог-Отець, лише св. Дух у виді голуба, зате слова Бога-Отця бувають передані в нашій іконописі найчастіше звичайним написом. Янголи з рушниками в руках нагадують нам перші віки Християнства, коли то катехумени входили роздягнені до води, щоби на цілому тілі прийняти тайну хрищення, а діякони одягали їх у білий одяг. Врешті людина, що лежить у воді під стопами Предтечі, це втілення слів 77 псальма Асафа: „Тебе побачили води, Боже, води Тебе побачили й злякалися, безодні здрігнулись". Мистці зображували іноді навіть дві лежачі постаті в ріці, називаючи із них одну Йор, а другу Дан.

Як бачимо, східня іконографіка повна глибокого змісту й оперта на поважній символіці. Вона вчить нас пізнавати основніше нашу віру й дорожити всім, що в'яжеться з нашим прекрасним обрядом.

Теодар Курпіта.

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Христо родився! Славіте!
Славіте Його во вишніх!
Думки розквітають, мов квіти,
Серця паленіють, як вишні...

Сто зірок — на небі чужому,
Сім зірок — душі зірниця.
І згадки рвуться додому,
І місяць над домом сниться...

І сниться щаслива родина,
Ні болю, ні смутку тіні
І в кожного Божа Дитина
Сміється на радости сіні...

Та знаю: Свічка це блимне
Сьогодні крізь сніг і морок,
Тільки посвистом зимним
Прошиє груди ворог...

Тільки з погару рідної хати
Зірвуться сови і круки,
І пустка буде ридати
Та підносити чорні руки...

Тільки вітер, вітер крилатий
Заграє на смутку ліру,
І принесе голос сестри і брата
З Сибіру...

Христос родився! Славіте!
Славіте на дальніх дорогах
Ви всі, що в незнаному світі
Чекаєте приходу Бога.

Що очі, де висохли сльози,
Що душа, де жовч і гіркість,
Підносите, як зжовклі рожі,
На небо, шукаючи зірки.

Дивіться, дивіться на диво,
О, кара, невірні, о, кара вам!
Встає над погореним Києвом
Новини Господньої заграва.

Підносяться волхви багаті,
Встають і безвусі, і літні,
Читають покровлені мапи,
Як книги старозавітні...

Читають і будяться села...
Потоптаний тає в журбі сніг...
Серця — не серця, а джерела,
А потоки забутої пісні...

Месія у яслах у лісі,
У лісі Страдальна Неня...
Клячить карпатський місяць
І хлопці з фінками в жменях...

О, затра вже сонце засвітить,
Заквітнуть фіялки і вишні...
Христос родився! Славіте!
Славіте Віру во вишніх.

Ів. Керницький

ПТИЦІ НЕБЕСНІ*

(З оповідань „Старого Іміґранта").

Я хочу розповісти вам правдиву сторі про одного руского; він, значить, мав в Бруклині ресторант-бизнес. Ол райт, ще не старий був, найс лукин фелов, мав жінку, троє дітей, а дуже красно грав на гармонію. А дуже був шпорт, — ай мін — любив одягнутися, як то кажуть, на останній ґузик: щоб усе на ньому було з доброго штофу, брен-ню і фейшен. Ну, в вже щодо капелюхів то був направду крейзі: що тижня купував собі новий капелюх, і вже був наскладав тих капелюхів три великі бакси та цілий один клазет! І ніхто в хаті не смів їх тоціти — викинути на сміття, чи спалити, о, най Бог боронить!

Аж одного разу — щось хлопові сталося, ци така манколія до нього приступила, ци що, ай донт нов: лишив ресторант, жінку, діти і всі свої капелюхи, джост гармонію собі взяв тай пішов на Бавери!... Ю нов — то нині для кобіти великий тробел, коли хлоп, несподівано, вийде з бизнесу і тебе саму лишить, як на леді, а тут тобі й хата на карку і дітиська до школи ходять, — лисен, то не є джовк! Бот, що правда, його жінка — була ґузар-баба, а важила не мало, тільки 220 фунтів, сама стала за бару, найстаршу доньку посадила коло кеш, а прийняла ще одного вейтера і втримала бизнес, вай нат, навіть добрі гроші робила! А папаша на Баверах бомує, джост ходить, п'є на гармошці грає та співає „Волґа, Волґа".

Нема-нема, так, може, за пів-року, вертається назад до дому. Такий нещасний, занураний, вже без гармошки, і без сорочки, плаче, проситься, цілує жінку по руках... „Ексклюз мі, каже, Катя, я вері сорі, щось таке до мене приступило, чорт його знає, що, бот я тепер покаюся і буду ол-райт".

Ну, щож, баба — як баба, ю нов — серце їй зм'якло, все ж то, рахувати, шлюбний чоловік, дарувала йому той перший раз, бот ту моч йому не трострувала, не пустила його просто за бару, поставила за дишвошера. Окей, миє він дішис, робить, старається, а горілки ні не понюхає!... Минуло трохи часу, жінка бачить — хлоп ол-райт, каже йому — йди за бару, що твоя, хлопська голова, то не моя, бабська, це твоя робота — не моя. Взяв він ресторант у свої руки, бизнес добре йде, знову наш Коля шпорт — що-тижня купує новий гет, всі такі раді, вдоволені, жінка, діти і костомери, всі кажуть — наш Коля вже ол-райт. (Йому на нейм було Нік, бот по-руски, — Коля, — (Ніколай.)

Так минув рік, чи півтори, аж прийшов Крісмус. То вже скрізь, на світі, є така установа, що в цей вечір кожний тримається хати. Так, під вечір, ресторант зовсім опорожнів. Кук, вейтер і вся служба дістали оф, жінка пішла до дому фіксувати вечерю, а Коля ще лишився зачекувати кеш та позамикати двері. Нема, кличе його жінка на телефон. „Каман, каже, Колічка, сапер уже реді. Ми всі чекаємо на тебе." А він їй відповів: „Окей, Катінька, джас ти минут." Одягнувся, бере ключі, щоб замкнути двері, тай так, гей би, замислився, ніби посумнів, щось собі подумав, пішов крос ти стріт, де продавали крісмус-трі. Купив найс деревце і всякого джонку для прикраси та й кличе тексі. Приїхало тексі, а Коля каже драйверові: „Каман інсайд до ресторанту. Що бачиш, то бери і пакуй до беку." Повиносили вони все, що було на барі: шинки, ковбаси, печені кури, тойкі, енд ден Коля витягнув із каси кеш-моні, щось пів-тори тисячки долярів, бікоз перед Святами була найбільша біза, і з тим всім — вйо! — просто на Бавери!

Приїхав поміж давних своїх фриндів та й каже: „Мери Крісмус, бойси! Коман справляти Святий Вечір!" Поставили вони на стріті ялинку, начіпали прикрас, освітили її лямпочками, а тоді Коля вистроїв бомів в одну лайну і казав бай чень по-одному підходити. Котрий підійшов фасував ковбасу, чи курку і по-десять талярів на руку... Май ґуднис, тож то була потім забава!... Зараз довідались про цю оказію репортери, бо вони мають добрий нюх і за таким падкують. Приїхали на Бавери, фотографують ціле збіговище, збирають на пікчу!

А один, із „Таймса" питає Ніка:

— Лисен, а тобі не маркотно, що нині, в таке велике свято, ти лишив при столі жінку, діти, а сам приїхав піячити з такою голотою?

— А Нікі йому відповів:

— Є, ю райт, мені жаль жінки і дітей, бот, ю нов, коли я замикав ресторант, то пригадав собі, що тут, на Баверах, я маю найліпших фриндів, які, може, нині не мають цента на чарку горілки, щоб бурлацьку душу розвеселити... Я джост приїхав справити їм Крісмус...

...А чи ви мені повірили б, що того самого чоловіка, десь, аж за кілька років, я здибав на Баверах?... Так якось мені випало переходити туди до собвею, чи то, може, я хотів брати 3-тої Евню елевейтед, досить, що на Канал-стріт зачіпає мене якийсь бомище, — а гара їде від нього на пів-милі.

— Пліз, каже, дай мені нікель на копі кофі.

Я приглядаюсь до нього зблизька, так трохи під світло, а то Ніколай!

— Аґі! — кажу. — Нік! Ти що тут робиш?

А той, чуєте, якби трошки зробився не свій і наче протверезів.

— А ти одкуда мене знаєш? — питає.

— Як то —„одкуда?" Так із Брукліна! Я тебе знаю, твою міссис знаю, я нераз бував у твому ресторанті. Що ж ти, не вертаєшся до дому?

— Ні, каже, я вже тут привик.

— Олрайт, кажу, бот подивися на себе, як ти виглядаєш! Якби з шибениці обірвався! А ти був колись хлопець, як лялька, такий шпорт — три бакси капелюхів мав, а тепер що?...

Він махнув рукою:

Гори гел із капелюхами! Мені тепер нічево не надо! Ні капелюхів, ні сута, ні рубашки, натінґ! Мені і так харашо. Я тут маю вері ґуд фриндів! На Брукліні я не мав добрих фриндів, усі були фальшиві, а здєсь, брат, такі фринди, що в огонь за тебе сколили б і душу за тебе віддадуть!

— Є, кажу, душу, віддадуть, але нікля на каву но...

Він тоді як би пригадав собі, яку-то він властиву до мене має справу, бо знову простягнув руку та й каже:

— Окей, ґів мі нікел на копі кофі...

...Дав йому кводра, обернувся і пішов геть... Не міг довше дивитися на такі злидні.

*) Фрагмент із довшого оповідання п. з. „Республіка Бомів".

ВИСТАВА БІБЛІЙ

Хто мав нагоду відвідати Виставку Української Графіки в Нюйорській Прилюдній Бібліотеці у передріздвяним часі, не міг не звернути уваги на виставку Біблій, приміщених у двох шафах у голю цієї ж бібліотеки. Виставка не була б доцільна, якщо б не було під кожною книжкою поміщеного пояснення, що це за Біблія. На основі таких пояснень, очевидно в англійській мові, можна оцінити бібліографічну вартість кожної з тих книжок. Є там Біблії писані рукою, а є й найдавніщі друковані примірники, очевидно, не всіх видань. Ці, що виставлені, це тільки пригадка, яке було заінтересування Святим Письмом у всіх християнських країнах.

Найстаршою рукою писаною Біблією, що зберігається в Прилюдній Бібліотеці, є **Біблія Еймар де Поатіє** (Aymar Poitiers) з около 1410 р., написана в північній Франції для Еймара де Поатіє, діда Діяни де П., готицьким письмом. У книзі є 197 образків, ручно мальованих, на золотом вистеленім папері. Євангелія в цій книзі, написані по-латиньски, переписані з книги „Евангелістаріюм" з 10 століття. Існує здогад, що та книга була написана між 870 і 950 р. християнської доби.

Біблія Гутенберга з 1455 р. латинським тексті. Ця книга є не тільки першою друкованою Біблією, але й загалом першим важливим друкованим пам'ятником. Гутенберг був першим, що зладив відокремлені черенки, якими складено текст книжки. Це є теж пам'ятник великих змагань на шляху до поступу.

Біблія з Любек, з 1494 р. написана в перекладі на популярну німецьку мову з північних країн („плят-дойч"), була видана друком в місті Любек, у Німеччині в 1494 р. Стефаном Арндесом. Містить 152 дереворитів з поясненнями до оповідань Старого і Нового Завітів. Артист, який ілюстрував цю книгу, є мабуть першим великим ілюстратором друкованих Біблій.

Біблія Малермі з 1493. (Biblia Vulgata Historiata), тобто „Ілюстрована Біблія в звичайній мові", видана у Венеції в 1493 р. Її надрукував Guillemo Anima Mia. Це є перша Біблія перекладена з латинської мови на італійську. Перекладу довершив Ніколо Малермі і звідси походить її назва. Вона містить ілюстрації в дереворитi.

Чеська Біблія (Biblii Czeska) з 1506 р. Це перша Біблія в чеській мові. Її видали гусити у Венеції в друкарні Петра Ліхтенстайна. Має ілюстрації в дереворитi.

Колонська Біблія, з 1478 р. написана західно - німецьким „низьким" діялектом. Її видрукував Гайнріх Квентель в 1478 р. Має 113 образків в дереворитi, зроблених артистом французької школи. Вона дала початок іншим ілюстрованим Бібліям.

Поліґльот - Біблія, з 1514-1517 рр. Це є перше видання в кількох мовах в одній книзі. Цілість обіймає шість книжок, друкованих у Комплютум (Алькаля де Акнарес) в Еспанії в рр. 1514-1517 під доглядом кардинала Ксіменеса. Має текст еврейський, халдейський, грецький і латинський.

Коверделй Біблія (Coverdale Bible) з 1595 р. Є це перший переклад з латинської й німецької мов на англійську, зладжений Майлесом Ковердейлом. Біблія надрукована мабуть у Марбурґу, в Німеччині. Щойно два роки пізніше видано її в Англії.

Раймс Дуей - Біблія, з рр. 1582-1609-1610. (Rheims-Douai). Є це перший переклад Біблії з латинської вульгати, зроблений в англійській католицькій колегії Раймс, пізніше в Дуей, у північній Франції. Наперед видано Новий Завіт в 1582 р. а на Старий Завіт треба було підождати до 1609. Його перевидано в 1610 разом з Новим Завітом.

Англійська Біблія Короля Джеймса, тому вона називається Kings James Version. Є це урядовий переклад Біблії Англіканської Церкви, вирішений в 1604 р. на Конференції в Дворі в Гемптон, а викінчений в 1607 р. 54 перекладчиками. Ця Біблія мала незвичайний вплив на розвиток англійської літературної мови.

Еліота **Індіянська Біблія**, з 1663 р. Еліот, місіонар між американськими індіянами племені Массачуссетс, перший переклав Біблію на мову американських індіян. Тепер ця мова вже мертва. Новий Завіт видано окремо в 1661, а Старий появився в 1663. Є це загалом перша Біблія, видана в Америці якою-небудь мовою Першу в англійській мові видав в Америці Роберт Айткен у Філаделфії в 1782 р. Є це єдина Біблія, авторизована американським конгресом.

Наймодерніше виданою є **Світова Біблія** (World Bible) з старанням Бруса Роджерса з Клівленду. Є це „Версія Короля Джеймса", видана в Клівленді й Ню Йорку у великім форматі, на лад давніх видань евангелій. У ньому вжито гарних черенок великого типу, з великою кількістю орнаментальних літер на початку глав. Книга наслідує східні видання, яких повно в Нюйорській Прилюдній Бібліотеці, за якими одначе треба окремо пошукати.

С.

НА ПОРОЗІ 50-ТИХ РОКІВ

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Ми розуміємо сьогодні, що сама демократія несе багато відповідальности за своє послаблення в 20-тих і 30-тих роках нашого сторіччя. Це не самообвинувачення, бо знаємо також причини наших недостач. Українська демократія вела в 19-тому і на початку 20-го сторіччя визвольну, тільки визвольну політику. Її методика ввійшла в плоть і кров, тож головним гаслом було ослаблювати чужу зосереджену владу. Трудно було зразу перейти до державницької політики, яка вимагала творення нової зосередженої влади, вимагала включення людей в нову українську державну і військову дисципліну. Ми не мали готових державних і військових апаратур, які перейняла нпр. французька демократія від давніх режимів, або большевицька революція від царату. Тож виконна слабість демократії зродила у нас мрію про сильну людину, провідника, спотворену пізніше, юродиву вже сьогодні. Завданням сучасної демократії, зрозумівши це, зв'язати в одне визвольну і державницьку політику, дати синтезу ідеї свободи людини з ідеєю власного порядку в людському суспільстві.

Так тверезо ставлючися до свого минулого, демократія дозріває до того, щоб стати знову рушійною силою українства 50-их років. Вона здобуває моральне право впливати на інші українські течії, щоб і вони звернулися обличчям до нового часу й очистили себе від примар минулих і несвоєчасних поділів, суперечок і зроджених із них ненависницьких комплексів. Сама звернута до проблем нашого життя 50-их років, демократія може і других вести за собою вперед, залишаючи духовим мерцям порпатися в неактуальних справах і сварках минулого.

Скинувши старий одяг з плечей, маймо відвагу критично оглянути нашу духову одежу. Засвічуймо світла, переступаючи пороги другої половини 20-го сторіччя!

ПОВСТАНСЬКЕ РІЗДВО

(Докінчення з 3-тої стор.).

нами ще санітар Чорний. Ми відрізані від своїх товаришів. Слухаємо... у таборі переможні крики большевиків. Чути окремі постріли із пістоля. Большевики дострілюють наших ранених товаришів. Проходить кілька хвилин і ми відступаємо через потік на гору, в напрямі Крушельниці. На відкритому полі стрілецький ряд відходить в напрямі Підгородців. Це наші повстанці, що панічно розбіглися при першому обстрілі табору. Зупиняємо їх. Тут чотовий Гарматій. З ним розставляємо повстанців і займаємо оборону від Крушельниці, звідки концентричним півколом наступають большевицькі розстрільні. Їх кількакратно переважаюча сила, а ми оточені з трьох сторін. Є можливість через річку Стрий відступити в Підгорці. Знімаю стрільців із становищ і відступаємо в село. Проходимо через річку. З лівого крила ворог обстрілює нас мінометним вогнем. Вперед! Проходимо через село і потоком у ліс. У лісі перевірка наявного стану повстанців. Повстанців 92 чол., 88 кулеметів, гвинтівки та автомати. Виставлено заставу від села, вислано у всі сторони розвідку, а решта в бойовому поготівлі гріються біля тільки-що розкладених вогнів. Наближається вечір. З місцевости нашого табору чути глухі крики „Слава" та невгаваючу стрільбу.

Що сталося з двома чотами під командою курінного командира Трясила? Як тільки його чоти наблизилися до хребта гори, большевики обстріляли їх кулеметним вогнем. Більша частина лівого крила відступила поза Парашку в Майданські ліси. Трясило на правому крилі залишився з 27 стрільцями. Також відступив у ліс, який був праворуч від нього. Совєтські салдати, майже без опору вступили в опущений наш табір і заходилися господарити в колибах і землянках коло повстанських наплечників, у яких були різні речі та святочні подарунки. Голодні большевики кинулися на магазини і розбирали ковбаси, хліб, цукор. Командир Трясило вирішив, що він у цьому лісі оточений і виходу немає. Він розподілив свої сили (27 повстанців) на чотири групи і з чотирьох напрямків лісу кинувся на большевиків з криками: „Слава, бий московських наїзників!" Большевики уявили, що вони є оточені повстанцями і стали поспішно втікати з табору в глибокий потік. Наші товариші, доганяючи, сипали вогнем у спини тікаючим большевикам. Так табір перейшов до рук повстанців, а большевицькі опричники панічно розбіглися. На території нашого табору залишили 18 трупів, а між ними капітана військ НКВД Іванова. З нашого боку втрати: трьох хорих дострілили большевики, трьох убитих в час перестрілки, серед них 48 літній фельдшер Сірко. Протягом двох днів сотня була зібрана в іншому місці. Так виглядала наша „коляда" на Рідній Землі, що в неволі і бореться але не корится.

ЗА ДРУЗІ СВОЯ...

Немає нічого цѣннішого над **приятеля.** — Маєш одного, двох приятелів, — то ще нічого — але як їх маєш десятків кілька, — тоді ти вже роскошуєш...

„Мій друже! як тобі поводиться? питає тебе приятель перший, заглядаючи уважно тобі у вічі. — „Може у неділю поїдемо моєю карою на прогулянку, — я так прагну твойого товариства! — говорить приятель другий. — „Приїдь до мене у цю суботу, ми всі будемо радіти твоїм приїздом — при цій нагоді виголосиш відчит на тему „стара і нова іміґрація" — каже третій. — „А, здоров був! — і вслід за ним, кидається мені на шию і розціловує мої лиця, — мій приятель четвертий.

„Дорогий Пане... щиро Вам відданий..." — пише до мене мій черговий приятель, — якого я навіть особисто не знаю. — І так далі, і так далі, — словом, я щасливий, що маю стільки приятелів... Ходжу собі по вулицях Ню Йорку і приспівую собі вірш нашого поета минулих літ: „О приятелю, о мій милий друже, — як то приятно, як солодко дуже, — щаслив хто знайде на земськім падолі вірного друга, що йому сприяє, — тішиться в горі, сумує в недолі," і т. д.

Або яка повчаюча історія про вартість дружби, яка мала місце у давніх літах: один тиран засудив молодця на кару смерти на хресті. Одначе для полагодження фамілійних справ, — тиран звільняє його на часок, — коли за його поворот ручить своєю головою приятель засудженого. — Означеного дня — засуджений не вертає. — На приказ тирана ведуть приятеля-ручителя на смерть. — В тім чути: стійте! я вже вернув! Мене віщайте, а мойого приятеля звільніть!

Зворушений цим тиран звільняє обох молодців і просить їх, щоб вони стали теж і його другами.

Так, це є дружба!

І я гордий — бо маю, — я вже почислив, — 37 приятелів. Ну, — думаю, — тепер я вже в Америці не пропаду... Що мені кріза, депрешен, безробіття... на це все я свищу — адже ж у мене стільки приятелів! І не два, три, — а цілих 37.

— — — — — — — — —

Тими днями у шапі, де працюю, вибух страйк. Такий собі взичайний, як буває у Америці. Причина: надто низька зарплата, незадовільне соціяльне обезпечення. Я належу до юнії, плачу для неї точно членські внески, — тож випадало і мені страйкувати. Америка — це не є найдемократичніша країна світу; радянський Союз, — де за страйк батько Сталін нагороджує тюрмою або концтабором. — Тут страйкувати вільно. Так, отже, приїжджаю босом вранці під шапу, постою під нею разом зі страйкуючими робітниками, померзну — а далі сідаю з поворотом у бос, вертаю у свій форніш рум і через пів години я вже вигріваюся під периною.

Одначе не оминув мене почесний обов'язок парадування на вулиці під шапою з великим написом: „робітники цеї шапи на страйку, за кращі услів'я праці і соціяльне обезпечення!" Ходив я з тим тікетом на грудях і на плечах, — щось годин зо три, — аж посинів і позеленів з зимна. — А далі, поліцист, який стеріг під шапою порядку, — змилосердився надімною і каже: містер, поставте ті обидва тікети під муром, а самі йдіть напитися горячого кафе. — бо вмрете з перестуди! Я тим часом буду тих афішів стерегти...!"

О кей! крикнув я врадований — і пішов у найближчу ланчеольоту загрітися...

Одначе, тут страйки то не шутка. — Не знати, коли починаються та коли закінчуються. — Я не працюю вже тиждень, проїдаю решту готівки, що її зложив я на білет на поворотну подорож у Юроп, зглядно на погребника, — і бачу зі страхом, як ця готівка, відложена на чорну годину, топніє...

Значить, — треба мені шукати праці! Ага! кликнув я урадуваний. — Я не пропаду. Іти мені на бома чи на такого безробітного, що порпається у смітниках на вулицях — ще завчасно! — Чейже у мене є приятелі... і то аж 37. Зараз завтра зачну говорити з ними!

Виходжу на другий день, у неділю — куди ж, як не під церкву? Там тепер стрічаються всі наші. — Аж гульк! Хто це? — Мій приятель ч. 1

„А здоров був друже — кличе він здалека, — як твоє здоров'ячко? — Може підемо на шкляночку джусу або пивця?"

— „Що таке? Говорю нервово. — У мене до цього не має охоти. У мене страйк — я без праці, розумієш, — без праці. Чи не міг би ти мені помогти, — ти говорив, що твій бос ставиться до тебе дуже гарно...

— Я не докінчив, — бо спостеріг, що мій приятель ч. 1. нагло зник серед людської товпи. — Та тут надходить мій приятель ч. 3. — цей самий, що запрошував мене приїхати до нього з рефератом. „Друже! кричу здалека, — я готов! Готов дати не один, а п'ять рефератів! Лише поможи... допоможи мені найти працю. — За тиждень я буду без даху над головою...

Мій приятель ч. 3. глянув на мене збентежено, процідив крізь зуби щось вроді: „ай ем соррі" — обкрутився на запятку і пропав. Пропав як камінь у воді. Це саме стрінуло мене з моїм приятелем 1, 2, 4, 5, 6, — аж до 37.

Всі вони витріщали на мене очі, хитали головами — і десь по-мистецьки зникали...

Остав я сам один, — сам один з думками мов чорна хмара. — Я ходив довго біля церкви, відтак зайшов у її середину, але там моїх приятелів не було...

І мені пригадалася казка із читанки народної школи. Казка про Максима та Клима. Зміст цеї казки такий: було собі одного разу двох великих приятелів, Максим та Клим. Вибрались вони в ліс. Втім надійшов медведище. — Максим миттю видрапався на дерево, — а Клим, який не міг зробити це саме, впав під деревом і удав неживого. Наблизився до него вуйко, обнюхав його і щось гей би шептав йому в уха, — та спокійно відійшов. — По хвилі зійшов з дерева Максим і питає Клима: „А що, друже, що тобі шептав медвідь?"

А Клим йому одвічає: „а те, що правдивих приятелів лише у біді пізнати".

— — — — — — — — —

Така це була історія з тими двома приятелями. — На щастя — страйк у моїй шапі скінчився і я працюю дальше, себто клінчую фльори, вигортаю попіл, порядкую тоалети і т. п.

Часом лишень пригадую собі, як то я мав і... стратив протягом одної години — 37 приятелів. — Тоді нагадую собі слова Святого Письма: „За друзі своя" — і тоді щось на хвилю давить мене під серцем...

Яр. Гр.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ПРИ СОВЄТСЬКІЙ ДОПОМОЗІ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ІНВАЗІЮ ФОРМОЗИ

Таіпеі, Формоза, 5 січня. З кол національного уряду Китаю тут повідомлено, що китайські большевики при совєтській допомозі концентрують тепер великі морські сили для інвазії цего острова. Сильні з'єднання совєтської далеко-східньої фльоти в останньому заплили до порту в Дайрен. Як відомо, американський уряд живо заінтересований обороною Формози.

„ЗВІЛЬНЕНО" 158 ЧЕСЬКИХ АДВОКАТІВ

Прага, 5 січня. Комуністичний уряд Чехословаччини в останньому „звільнив" 158 безпартійних адвокатів, забороняючи їм виконувати адвокатську практику. Більшості з них закидується „нефахове виконування своїх функцій".

ВОРОЖБИТИ НЕ ЗАПОВІДАЮТЬ ВІЙНИ В ЦЬОМУ РОЦІ

Париж, 5 січня. Сім визначних французьких астрологів і ясновидців, в своїх передбачуваннях з нагоди Нового Року, погодилися в одному: в 1950-тому році не буде війни. Це саме твердить італійський астролог, проф. Анґельо. Шістьох ясновидців заповіли в цьому році смерть одного з головних світових політиків. Проф. Анґельо заповів, що це буде Сталін. Між іншими пророцтвами астрологів є, що британська престолонаслідниця Єлисавета матиме ще одну дитину, що її сестра не вийде замуж, що Папа Пій буде поважно хворий, що Еспанія стане монархією.

УПА У СВІТОВІЙ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

(УКК) В Ціріху, в Швайцарії, видала накладня Енцікліос дуже солідно опрацьовану енциклопедію п.з. „Швайцарський Лексикон" в сімох об'емистих томах великого формату. Це є перша загальна енциклопедія, що вже по 2-ій світовій війні вийшла в німецькій мові. В ній є також стаття про Україну, про найважніші події з нашої історії, розвідки про українську мову й літературу, окремо про Т. Шевченка і т.д. До статтей додані ілюстрації. Також є в ній така нотатка:

„УПА, Українська Повстанча Армія, заснувала 1942. року проти німецької окупації. Її Головний Командант Генерал Тарас Чупринка. Складається з чотирьох Армійських Груп, стан приблизно 200,000; має власну радіовисильну „Вільна Україна". Веде боротьбу за демократичну Українську Державу під гаслом „Свобода народам — свобода людині". В травні 1947. договір трьох держав (Совєтський Союз, Польща й Чехословаччина) з метою спільних операцій проти УПА".

Ця перша згадка про УПА в науковій Енциклопедії має документальне значення. Бо забезпечує для УПА належне її місце не тільки в українській, але вже й у світовій історії.

НОВА МОЖЛИВІСТЬ ВІЙНИ В ІНДІЇ

Бомбай, Індія, 5 січня. В останньому загрозливо погіршилися взаємини між Індією і Пакістаном. Індійський заступник премієра, Сардер Пател передбачує навіть можливість війни. Причиною тих непорозумінь є господарські проблеми і взаємні претенсії до Кашміру.

БРИТАНІЯ УСПОКОЮЄ ЕРІТРЕЮ

Лондон, 5 січня. В адміністрованій тепер Британією колишній італійській колонії Ерітреї продовжуються інспіровані комуністами розрухи, головно терор, саботажі та виступи тубильців проти італійських колоністів. Для привернення ладу британський уряд вислав нові військові і поліційні частини, заповідаючи рівночасно висилку до ерітрейського порту одного военного корабля.

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ПЕРЕМОГА ВАФДИСТІВ В ЄГИПЕТСЬКИХ ВИБОРАХ

Каїро, Єгипет, 5 січня. Останні підсумки висліду передвчорашніх загальних виборів до єгипетського парляменту виказують ще більшу перемогу про-західної Вафдистської партії, як це початково передбачувано. З дотеперішнього обрахунку голосів виходить, що на всіх 319 послів вафдисти досі здобули вже 151 місць, саадисти 17, ліберальні конституціоналісти 10, націоналісти 4, соціялісти 1 і незалежні 17.

НАЙГАРЯЧІША ЗИМА НА СХОДІ.

У східних стейтах, головно в околиці Ню Йорку, дійшла теплота до 65.6 ступнів Фаренгайта в середу 4 січня. Був це найтепліший день 4 січня в історії федерального Бюра Погоди, яке заложено перед 59 роками. Бюро заповіло нагле охолодження на найближчу майбутність. У західних стейтах запанували морози, упав сніг, подекуди настала ожеледь.

ПОДЯКА

Отсим складаємо щиро-сердечну подяку отцю **О. Мицику** і всім парафіянам **Укр. Православної Церкви св. Володимира в Шикаго** за їх прихильний труд і поміч та за матеріяльну допомогу нам, новоприбулим скитальцям. Нехай Всевишний винагородить Вас за це добром і щастям!

Поздоровляємо Вас з днем РІЗДВЯНИХ СВЯТ і НОВИМ РОКОМ.

Христос Раждається! **Скитальці.**

СЛОВО ЗА УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ

Осередок Української Культури й Освіти має нагоду придбати до Музею-Архіву свого неоцінимої вартости речі з княжої доби і з доби гетьманщини. Коли Осередок їх втратить, і ці пам'ятки перейдуть до рук чужих та ще й ворожих, вони будуть використовувані, як пам'ятки чужої культури. Вартість їх виносить $2,000.

Українські Громадяни! Українські Меценати й Добродії! Допоможіть Осередкові УКО ті неоцінимі скарби української культури врятувати, як найбільшу національну цінність нашого минулого, в науку дітям нашим, внукам і потомкам українського народу. Ім'я тих, що допоможуть придбати ці історичні клейноди, будуть вписані в книгу Осередку УКО, як Меценати і добродії Осередку.

Жертвуйте на придбання цих пам'яток якнайскорше, бо вони для української культури можуть бути втрачені. А це була би втрата не віджалована.

Докладні інформації в Осередкові Української Культури й Освіти.

Адреса Осередку: UKRAINIAN CULTURAL and EDUCATIONAL CENTRE, BOX 3093 WINNIPEG, MANITOBA, CANADA.

ЩОДЕННИК „САН" ПЕРЕСТАВ ВИХОДИТИ.

Ню Йорк. — „Нюйорське Сонце зайшло" — так сповістили деякі газети кінець видавництва пополудневого щоденника „Сан" („Сонце"), заложеного в 1833 р. Видавці пополудневого щоденника „Ворлд-Телеграм" закупили „Сан" на свою власність і його імя буде причеплене до „Ворлд-Телеграм". В оповістці про припинення видавництва його власники з жалем ствердили, що причиною того були високі платні для юнійних робітників, бо підвишка виносила 80 відсотків упродовж останніх десять років. У тому часі прийшла підвишка ціни паперу з 48 на 100 долярів від тонн. Юнійні представники заперечили, наче б вони побирали надто високі платні. При газеті працювало разом 1,200 осіб.

С. Мусійчук

РІЗДВЯНА ЗІРКА

Настав Святвечір,
Зірка сіяє,
Села шукає,
Людей шукає...
Нема... не видно...
Пустка довкола,
По наших полях.
Вітри гуляють,
Ірод лютує,
Антихрист Сходу
У нас бушує.
Настав Свят-Сечір,
Зірка сіяє,
Разом з Ісусом
Сльози втирає.

ФІНИ ПОЧИНАЮТЬ ВИЛОВЛЮВАТИ СОВЄТСЬКИХ ВТІКАЧІВ

Гельсінки, 5 січня. У відповідь на совєтське обвинувачення, що Фінляндія дає пристановище совєтським дезертирам і „воєнним злочинцям" та на домагання їх видачі, фінська поліція почала вчора виловлювати цих втікачів, правдоподібно з метою їх видачі Советам. Цю акцію ведеться під постійною загрозою совєтської агресії.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Гайнцелмен", до порту в Ню Йорку, дня 9-го січня:

Рубан Павло; Тишківська Юлія; Чохрій Теодор, Катерина; Гаванський Роман; Біляк Степан, Галина, Ірина; Білоган Іван, Марія; Чумак Віктор, Євгенія; Казанівський Іван; Лесюк Марія, Василь; Галамага Мирослава; Летнянчик Андрій, Іванна, Анна, Степан; Луців Василь, Марія Михайло; Магмед Степан, Галина, Мирослав; Маруцак Микола; Новик Михайло, Софія, Степан, Марія; Оленич Микола, Ольга; Пітьо Клявдія; Романенко Микола, Ніна; Роженська Віра; Рудницький Антін, Анна, Анастазія; Ткалич Юхим, Теодор, Ольга, Євгене Рижій Іван, Осипа; Согор Роман, Уршуля; Сидоренко Макар, Марія, Люба; Здаха Капітон, Серафина, Ірина; Литвиненко Дмитро, Акулина; Бенко Степан, Катерина, Ірина, Ярослава; Дикий Мирослав, Анна; Городко Ангелина; Горбулевич Микола; Громницький Ізидор, Надія, Роман; Гузик Іван, Василина, Володимир, Василь; Іваненко Лариса, Куц Олександер, Ірина, Роман; Легкий Кузьма, Олена, Галина, Аля; Льос Олександер, Віра, Люба; Макаренко Борис; Петриа Богдан, Наталія, Андрій; Плахотенко Олександра; Романишин Катерина; Терещук Володимир, Ірина, Василь, Марія.

СТАЛІН ДЯКУЄ ПРЕМІЄРОВІ АТЛІ

Лондон, 5 січня. Сталін надіслав вчора британському премієрові Клеменсові Атлі подяку за його побажання Сталінові з нагоди його 70-их уродин. Але Сталін при цій нагоді збув мовчанкою факт, що власне вчора теж премієр Атлі обходив свої 67-мі уродини.

З пластинки дня

АВГУСТОВІ ЗАЛЕСЬКОМУ.

О пане Залескі Авгусьцю,
Я знаю, це в вашому ґусцю
Від Збруча до Одри і Ніси
До польської зсипати міси.
Та тямте, хоч ви вже старі є,
Що крадене довго не гріє.
У Львів ми спрямуєм свє беґі,
А пан нєх си єдзє до Риґі...

Ярема Галайда.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ

З Різдвом Христовим і Новим Роком пересилаємо найсердечніші святочні побажання Дорогій Родині, всім нашим приятелям і знайомим.
„Христос Раждається"!
Дарія і Роман ТИШОВНИЦЬКІ.

З празником Різдва Христового і Нового Року
— бажаю —
Рідним і Приятелям всього найкращого.
Інж. РОМАН РОНДЯК
56 Day St., New Haven, Conn.

Родині, Приятелям та Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
та
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажають
Інж. Мирослав і Ірина КОЛТУНЮК

Веселих Свят Різдва Христового та Щасливого Нового Року — Рідним, Друзям, Односельчанам та Знайомим на рідних землях, на скитальщині та за океаном бажає
КӨРБЯК АНТІН с. Н.
R. D. 6, Meadville, Pa.

Багато радости з нагоди Різдва і щастя в Новому Році Михайлові Никифорукові бажає
ПЕТРО ГАЛАТИН
Cork Shop
Jefferson Road, Whippany, N. J.

Рідним, Приятелям і Знайомим веселого і щасливого „Різдва Христового" і ожиданого кращого завтра з „Новим Роком" бажає зі щирого серця всім
ЛІНА СМЕРЕЧИНСЬКА
21 Furnace St., Little Falls, N. Y.

Велевих Свят Різдва Христового
і щасливого Нового Року
Родині, Приятелям і всім Членам 218 від. УНС. желають
МИХАЙЛО СТАХУРА і Родина.

Рідні, Друзям та Знайомим з нагоди Різдва Христового, Веселих Свят та щасливого Нового Року
бажають
ПІСЕЦЬКІ
1828 Fleet St., Baltimore 31, Md.

Дорогій Родині, Головній Пластовій Старшині, Лісово-Чортівській Фамілії, Масловоюзникам, а зокрема Панам Директорам, всім Приятелям та Знайомим по всьому світі — шлють сердечні привітання з нагоди Різдва Христового та Нового Року: **Софія і Степан ЩУРОВСЬКІ,** Rt. 2, Box 75, Centerville, Md.

Веселих Різдвяних Свят і щасливого Нового Року бажаю: Батькам і Родині, п-ні Галині, пп. Професорам, п. Співученикам, Друзям, Краянам і Знайомим і Їхній Родині в Краю і на чужині. Христос Раждається!
THEODORE F. GABKIN,
201 Park Ave., Uniontown, Pa.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!
Веселих Свят Рідним, Приятелям та Знайомим бажають
ОКСАНА, МІСЬКО та УКО САЛДИТИ
R. F. D. 2, Arcade, N. Y.

В день Різдва Христа і Нового Року складають
всім Рідним і Знайомим щирі святочні побажання
Юлія і Юліян ДУБИЦЬКИЙ
1103 N. Hoyne Ave., Chicago, Ill.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!
Веселих Свят, щасливого Нового Року і здійснення бажаних мрій, Рідним, Приятелям і Знайомим бажають:
ВАСИЛЬ, СОФІЯ і ОРИСЯ PASZSZAK
740 Ocean Ave., Jersey City, N. J.

Рідні, Приятелям і Знайомим сердешні святочні побажання пересилають
АННА, ОКСАНА і ХРИСТЯ ГАЧКЕВИЧ
159 W. 16th St., Northampton, Pa.

Веселих Свят Різдва Христового і Щасливого Нового Року всій Родині і Приятелям
желає
ІЛІЯ ПІЛАТ
25 J. Pioneer Home, Elizabeth, N. J.

Своякам, Приятелям і Знайомим на рідних землях та на еміґрації
бажає
Веселих Свят і Щасливого Нового Року 1950
Рідня Ю. НАНАСИ,
254 E. 3rd St., New York 9, N. Y.

З Різдвом Христовим та Новим Роком, Рідним, Друзям і Знайомим в краю та поза межами рідної Батьківщини складає найщиріші
побажання
Д. ВИСОЦЬКИЙ з Рідней
Рачестер 5, Н. Й.

Друзям і Знайомим пересилаємо сердечний привіт, бажаємо Веселих Свят і щасливого Нового Року.
Ірина і Володимир ЗАПАРАНЮК
135 Washington St., Utica 2, N. Y.

Усім знайомим на чужині
бажають
ЩАСЛИВИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ
ДАРІЯ і ПЕТРО МЕГИК
326 George St., Philadelphia 23, Pa.

Побажання Веселих Свят та Щасливого Нового Року засилають Вп. п. д-р М. Р. Сіменовичеві, д-р Смукові, Куропасям, старшим і молодшим Стронським в Шікаґо та п. Пюркам в Дітройті і Приятелям та Знайомим **Д-р Роман і Ярослава НЕСТОРОВИЧІ,** 7601 Fullerton Av. Chicago, Ill.

Родині, Приятелям і Знайомим
різдвяні побажання і привіт
„Христос Раждається"!
шлють
Софія, Осип і Уляна СТЕЦУРИ
і Емілія БАРАНСЬКА.

Рідним, Друзям і Знайомим
Веселих Свят
і Щасливого Нового Року
бажає
МИРОСЛАВ ШМІГЕЛЬ
282 — 10th St., Brooklyn, N. Y.

Всім Приятелям, Друзям і Знайомим по цей і той бік океану Веселих Свят і щасливого Нового Року!
Д-р МОСКАЛЮК з рединою
291 McLean Ave., Yonkers, N. Y.

В день Христового Народження вітаємо Друзів і Знайомих і бажаємо Веселих Свят та Щасливого Нового Року.
А. ПАВЛІВ і Родина
Rd. 2, Bax 466, Lakewood, N. J.

Центральному Комітетові СУМ-у, Краєвим Комітетам, Організаційним Бюрам, всім Осередкам та всім Членам СУМ-у Веселих Свят та Щасливого Нового Року бажає
ОСЕРЕДОК СУМ-у АМЕРИКИ
в Филаделфії.

З Різдвом Христовим щирі побажання **п. Чубатому Омеляновi та Вп. Панству Рогожинським** у Филаделфії. — „Христос Раждається"!
ІВАННА і ДМИТРО СТАРОЩАКИ.

З Різдвом Христовим
вітаю рідню **Високих, Хоміцьких, А. Адлер,** зокрема всіх Друзів і Приятелів.
„Христос Раждається"!
ВОЛОДИМИР ПАВЛОВИЧ
з Ріднею.

Усім Приятелям, Знайомим і Клієнтам Веселих Свят Різдва Христового і Щасливого Нового Року
бажають
Евдокія і Степан КЛИМИШИН
UKRAJINSKA KNYHARNJA
11672 McDougall,
Detroit 12, Mich., USA

Веселих Свят та Щасливого Нового Року
всім Приятелям і Знайомим
бажають
ВІРА і БОГДАН МІХНЯКИ,
МИКОЛА ВЕРБИЦЬКИЙ
631 N. Aiken Ave., Pittsburgh 6, Pa.

Друзям і Знайомим
ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажають:
О. А. МАРУНЕНКО
226 E. Diamond St. Bethlehem, Pa.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ та КРАЩОГО НОВОГО РОКУ
приятелям, кревнякам та всім знайомим желає
Інж. Д. КУЗИК з родиною
133 Lafayette Ave., Trenton 10, N. J.

З Різдвом Христовим і Новим Роком
витає
Рідню, Приятелів і Знайомих
СТЕФАН БАРТКО
з родиною
111 Eldridge St., New York 2, N. Y.

Найщиріші побажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року всім Кревним і Знайомим в краю і на еміґрації засилає
Роман, Марія і Ярослав
ЩЕСНЮК
11356 McDougal, Detroit 12, Mich.

Всім знайомим Веселих Свят
і Щасливого Нового Року
— бажає —
Інж. ПАВЛО ДУБРІВНИЙ
957 N. Randolph St., Philadelphia 23,Pa.

Дорогим Жовнівцям і всім Знайомом в розсіянні сущим
Веселих Свят
і Щасливого Нового Року
— бажають —
КРИВОПУСКИ
838 N. E7th St., Philadelphia 23, Pa.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!
Кревним і Знайомим на всіх континентах Святочний Привіт
і найкращі побажання
— складають —
СКВІРТНАНСЬКІ в Ню Йорку

Засилаю свій братерський привіт і поздоровлення з Новим Роком та Святом Різдва Христового всім б. воякам українцям, зорганізованим в Америці в Об'єднання б. Вояків Українців; всім Волинцям, Запорожцям, Залізним, Київцям, Херсонцям, Січовикам, окремо кінним, братам і побратимам, лицарям ордену Залізного Хреста, Воєнним інвалідам та Молоді українській в Америці і за океаном сущим.

Нехай новий 1950 рік принесе успіх в праці, скріпить сили, зміцнить віру в оконечну скору перемогу добра над злом, визволення українського народу з лабетів червоної Москви та створення Самостійної, Соборної Української Держави.

О. ЗАГРОДСЬКИЙ, ген.-поручник.

ПОДЯКА

Почуваюсь до милого обовязку зложити цією дорогою найщирішу подяку за ласкаву поміч, щирі прийняття, за доради і поради, за труди в вишуканні праці і т. п., а іменно: Дирекції ЗУАДКови в Филаделфії, о. Романові Лободичеві пароxові Лос Анджелес за докази правдивої християнської ширости. Вп. п-вам Стефурі, Мордус, Василеві, Новакам, Костів і прошу рівночасно прийняти побажання Веселих Свят Різдва Христового і щасливого Нового Року. Рівнож пересилаю ці самі побажання моїм Рідним, Знайомим, Товаришам тюремним з Краківського процесу, бувшим тут в Америці, на скитальщині та в Рідному краю.

Інж. СЕМАКІВСЬКИЙ ТЕОДОР
5200 Alta Canyada R. D.
La Canada, California.

ПОДЯКА

Отсим з правдивою приємністю складаємо отсею дорогою найщирішу прилюдну подяку нашим приятелям, а то **Вп. Пані Ксені Задорожній, Вп. Панству Зофії і Іванові Лобурам, Вп. Панству Н. і Максимові Паньковим і Вп. Пані Марії Світлик,** всі в Ню Йорку, за моральну і матеріяльну поміч, якої ми зазнали при нашому переселенні з Австрії до З.Д.А. — Зокрема щиро дякуємо, що ми враз з 4-ма нел. дітьми прямо зі залізн. станції заїхали як до своєї хати на підшукане ними відповідне мешкання, устатковане ними ж до найменших подробиць та за підшукання праці, як також за моральну і матеріяльну допомогу при влаштуванні нового життя. Цей вияв правдивої християнської любови ближнього на ділах гідний наслідування. За все добро і жертвенність, яку виявили для нас, хай Всевишний Господь винагородить їм стократно. — В день Різдва Христового складаємо нашим Добродіям найщиріші побажання Веселих і Радісних Свят та Щасливого Нового Року.

Осип, Анна, Люба, Ігор, Осипа
і Оксана Маланчуки.

ВПоважаним Панству К. і Г. Білецьким з Шікаґо, тепер на Флориді, та **ВПов. Панству А. і І. Ничаям** в Шікаґо складаю отсим сердечну і щиру подяку за братню поміч, виявлену підписаному як скитальцеві підчас побуту в Европі, заосмотрення ВП. Білецькими у відповідні документи (афідевит і асюоранци) на переїзд з Европи до ЗДА та вкінці щире прийняття і всебічна і успішна поміч при улаштуванні на місці після переїзду з боку Згаданих та інших Приятелів. **Вп. Панові Комашинові Е.** староукраїнське „Спасибіг" за успішне посередництво у 1945 при відшуканні свояків і знайомих. — Рівночасно дозволю собі переслати вищезгаданим Родинам і Приятелям сією дорогою сердечні побажання Щасливих і Веселих Свят Різдва Христового та Доброго Нового 1950 Року! Христос Раждається!

Д-р Володимир КАЛУСЬКИЙ.

Вступайте громадно в члени Українського Народного

ПРО ЩО ЗВІРІ ГОВОРИЛИ...

В народі живе повір'я, що в Різдвяну Ніч звірі говорять...

В стайні Звіропомочі висіла напружена атмосфера. Всі звірі ждали рокової події, очі всіх були звернені на президіяльний стіл, за яким сидів осел. Коли прийшла призначена година, предсідник звелів зачиняти на всі спусти двері, а потім підвівся, поправив окуляри і промовив:

— Дорогі пані й панове!

Гадаю, що не потребую вияснити, чому ми цілий рік мовчимо; це кожний знає сам. Ми тут гості, а гість мусить прийняти воробця за індика. Сьогодні ми користаємо з права Різдвяної Ночі й можемо говорити. Хай же кожне з вас скаже, що в нього на душі, хай виллє свої жалі-болі. Та заки це станеться, хай кожне з вас присягне, що все сказане тут лишиться між нами.

Після цих слів звірі, як один, підхопилися з місць і, піднісши вгору лапку, зобов'язалися берегти від людей звірячу тайну.

Коли всі знову зайняли місце, збоку президіяльного стола сів рекордовий секретар — цап, а предсідник реферував:

— Всі з нас пригадують, де й як ми відбували свої минулорічні наради. Там було холодно, в шлунку було порожньо, над душею висіла загроза, що кожної хвилини може прийти різник і з нас будуть шницлі...

Сьогодні все те згадується, як кошмарний сон. Навіть веґетаріянці, як наш рекордовий секретар, чи пані Краса, заїдають корнед бійф, взимку маємо центральне огрівання — влітку холодільні. Багато з нас вже мають своє конто в банку. Відпали страхи перед різником — здавалось би, жити б нам тільки й радуватися. А все ж, усі ці гаразди чомусь давлять, пригнічують нас. Я й сам не знаю, як вам сказати, але я докладно відчуваю, що мені чогось не достає... Наче б повітря брак...

— Цілком просто — перебив цап — не тільки ж корнед бійфом живе наш брат. Ми народ вчений, а тут... кому тут наша вченість потрібна? Засекуруйтеся, мовляв — і не рипайтеся...

— Можливо, воно це — продовжав знову цап. — Можливо, ми привикли до іншого духового життя, до іншого співжиття. Візьмім, наприклад, пресу. Нам закидують люди, що ми постійно лаялися в газетах. Можливо, але — як маю бути щирим — мені страшніший цей мир, ніж тамті сварки. Ми полаялися, покричали, але на другий день сиділи за спільною працею, чи спільним бріджом. А тут? Спробуйте тут когось скритикувати — то ви зараз невдячник, ворог народу і всіх святощів. Знаєте, як було по одній нараді: по лобах дістали не тільки звірі, але й ті, хто заслабо звірів вдарили.

В тому місці зголосився, в справі формальній, цуцик Гектор. Він уважає, що воно все через конкуренцію. Щоб звірі були в усіх добрі, він пропонує звірам вписатися до всіх обезпеченевих товариств. Тоді й люди будуть з собою говорити — не тільки на конґресах і похоронах...

З черги прийшов з формальною справо кінь.

— Я не розумію одного — сказав він. — Чому тут деякі люди їздять на двох конях?... От хочби мій бос: Він наш чоловік і має мене, українського коня, а проте він завжди бере ще й американського. Я спитав його раз, навіщо це, а він мені сказав, що тут так найкраще їдеться...

Після закінчення культурно-громадської частини нарад, осел зарядив девятихвилинну перерву.

Друга частина, що заторкувала справу праці, почалася ще під час перерви. До президіяльного стола підійшла корова й жалілася, що вона стара й мусить клинувати — а колись за нею клинували...

Осел прийнявся розважити корову, але в ту мить на залі счинився крик: коза била прибрану дочку-гуску.

— Чого ви знущаєтеся над нею? — обурилися звірі.

— Бо вона нині вже могла бути в Голівуді! — відповіла коза.

Гуска припала до стіни й гірко ридала:

— Чи моя в тому вина, що мене в Голівуді не хочуть?...

— А чом Познаківну хочуть — га? — ревла коза. — Я власними очима читала, що вона з понеділком їде в Голівуд...

Після цих двох інтерлюдій, осел просив звірів успокоїтися, бо починається друга частина. Потім він витер окуляри, заклав на ніс і, набренілим від жалю голосом, почав:

Мої любі!

Трагедія пані Красої й панни Геґальської симптоматична. Це трагедія — ціль і сіль наших сьогоднішніх нарад.

Знаєте гаразд, яким чудом ми сюди попали. Будемо справедливі: наші менажери виразно говорили нам, що ми їдемо на фізичну працю, тимбільше, що ми подали себе за робочих звірят. Але будемо й щирі: ми не вірили в те, що будемо фізично працювати. Не вірили з двох причин. По-перше, кожне з нас мало за пазухою університетські дипломи і заслуги, а по-друге, ми читали в тутешній пресі про силу всяких товариств і організацій. Як маю бути цілком щирий, то скажу, що кожне з нас ще по тому боці бачило себе за столиком любої установи, чи газетної редакції.

Коли ми приїхали сюди, наші мрії підтвердили газетні повідомлення. В них вираховувалися наші заслуги, наш стаж і давалося вислів радості з нашого приїзду.

Але минали дні й тижні, а нас нікуди не брали... Що було далі — сами знаєте. Коли кишки заграли марша, треба було запрягатися до шапи, а стаж і заслуги сховати до сейфу. А люди? Люди знамениті: на кожному кроці питають, як нам це подобається.

— Бо нам таки подобається!... — водночас гукнули віл і кінь.

— Можливо — кинув їм осел — але прийміть до відома, що я не віл і не кінь, щоб гарувати!...

— А ми не були осли, щоб вірити в тутешні панські посади! — відрубав віл.

Коли звірі зацитькали вола, осел тягнув далі:

— І так ми всі мусимо орати й досьогодні...

— Ну, всі — як всі... — перебив півень. — Хто мав талант, той улаштувався.

Тут осел уже розлютився:

— Замовчіть пане маґістре! — гукнув він півневі. — Ви не маєте голосу!...

Та півень не давався:

— Оттак попали!... Я не маю голосу... Та ж завдяки своєму голосові я тепер дяковчитель. Завдяки голосові я по радіо співав...

Треба було аж об'єднаного фронту корови, кози й цапа, щоб привели півня до порядку.

Тоді виступив знову віл, але вже з мирним тоном і навіть співчуттям:

— Панство! — сказав він. — Та невже ви не бачите, яку воду ви опихаєте в ступі? Скажіть: звідкіль вам тих посад набрати? Чейже не вимагатимете, щоб хтось відступив вам свою, а сам до шапи йшов?..

То... ні — замнявся осел — ...я цілком не про те. Одна справа розчарування, а друга — шукання виходу зі становища. Врешті... на те ми, звірі, тут сьогодні й зійшлися, щоб справі зарадити. Цю точку зреферує нам пан Бородач.

У вичерпному двогодинному рефераті цап подав пляни на майбутнє, виказуючи блискучі можливості посад у шкільництві, в евентуальних університетах, евентуальних банках і в цілій низці інших евентуалій.

Коли бесідник скінчив, кінь на цілу стайню розреготався. Від того цап смертельно образився й зажадав сатисфакції. Звірі почали встрявати — хто за цапом, хто за конем — в стайні счинилася страшна метушня.

Надаремно осел бив у президіяльний дзвінок, надаремно обіцяв сказати щось, що розв'яже всім проблему посад — буря в стайні переходила в торнадо.

Швидко до дверей стайні стали стукати люди — але їхнього стукоту й вигуків ніхто не чув. Аж як пожежна сторожа виважила двері, звірі опритомніли. Та на каяття було пізно: люди й буйний ранок у стайні відібрали звірам мову.

Про спасенний плян осла звірі так і не взнали. А шкода, бо плян насправді був спасенний: швидка війна, поворот у край, а там — посаду сам вибирай.

В таку розв'язку вірить він — осел, що зуби свої на політиці з'їв...

Крізь щілину підслухав
О. Сип.

Щиро дякуємо
Вп. Пані СТЕФАНІЇ ЛОТОЦЬКІЙ
за уможливлення нам візду до Америки.
КАТРЯ, БОГДАН і ЗИНОВІЙ ГОЛУБЦІ.

Усім приятелям і знайомим
бажаю
ВЕСЕЛИХ СВЯТ!
Д-р Ярослав Богдан
ПЕТРИШИН.

Засилаю з Европи свої найщиріші Новорічні поздоровлення **Дорогій Іночці, мамі, татові, п. Валі і всій родині Гришків** та рідньому братові **Юркові. Односельчанам, Курінному Грішному, Ганчукові** і всім друзям з УПА сповнення їх мрій.

М. МІРЧУК, Бонн, Німеччина.

ПОДЯКА

Вп. Панству РИБАЧУК,
які уможливили наш приїзд до ЗДА, за сердечне прийняття і за те, що дали нам тимчасовий притулок і удержання, а також допомогли знайти працю, висловлюємо свою найсердечнішу подяку.

Родина ПІДСТРИГАЧ.

ОПОВІСТКА

Товариство
УКРАЇНЦІВ ПРАВНИКІВ У З.Д.А.
подає до відома, що з днем 14. січня 1950 р. відкриває домівку при 11 E. 7th St., 2 поверх в приміщенні Українського Переселенчого Осередку. Домівка чинна кожної суботи від 5—9 попол. Адреса для кореcп.
UKRAINIAN LAWYERS' ASS'N. of U. S. A.
11 E. 7th St., 2 floor, N. Y. C. 3

Максим Запорожець.

А ЗАВТРА—ХТО ЗНА?

В напруженій тиші дванадцятий раз
Годинник проб'є
І кожний зі мною в цей радісний час
Бокал надіп'є.

Я перший листок із числом сороксім
Поважно зірву,
Йому поклонюсь, познайомлюся з ним,
Себе назову:

„Вчорашній товаріщ, сьогодня ДіПі,
А затра — хто зна?—
Сеньйор або містер, чи сер". Далебі,
Так доля ряснa!

Та я з Новим Роком угоду складу—
Домовлюся з ним:
Як час промине й, перешивши біду,
Він стане старим,

Коли знов годинник дванадцятий раз
Буде відбивать,
Щоб „пане добродію" кожного з нас
Міг кожний назвать.

Зальцбурґ, Австрія, грудень 1946

Минуло три роки, я містером став,
І сумно мені.
Вже й сорокдев'ятий угоду зламав:
Я на чужині.

New Jersey, грудень 1949

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ЩИРЕ СПАСИБІ ЗА СВЯТОЧНІ ПРИВІТИ, що наспіли до нас цього року з усіх сторін і від багатьох осіб, манифестуючи цим в першу чергу те, що всі ми — таки ОДНА СІМ'Я, об'єднана одною великою Ідеєю, виразником якої є „Свобода". Для Редакції та всіх співробітників „Свободи" немає більшої радости, як свідомість і доказ, що їх голос знаходить щирий відгомін у серцях нашого громадянства.

ПОШУКУВАННЯ

Діти — майбутність; радість їм служити! Шукаємо заможної, самітної добродійки. Першенство має бувша мати, яка схотіла б заопікуватися двома сиротами без матері, дівчатами 6-8 літ життя. Письменні зголошення: **Василь Головатий,** c/o Ukrainian Cooperative, 77 E. 7th St. NYC.

Інж. ТАРАС ЯСЬКЕВИЧ подає своїм друзям і знайомим слідуючу адресу:
O. LUCKA
425 E. Fifth St., Cincinnati, Ohio.

МАРІЯ МІЗУР пошукує свою сестру **СТАНКЕВИЧ,** котра приїхала в 1949 році з Австрії. Хто знає про неї, або вона сама, прошу зголоситись на адресу:
M. MARIA MIZUR
1807 Boundry St., Aliquippa, Pa.

Пошукую **МИХАЙЛА ЛУЦУНЯК,** який приїхав до Бостону кораблем „Стурґіс" дня 28. листопада 1949 р. Хто знає його адресу, або він сам, дуже прошу написати мені на мою адресу:
HARRY LUCUNIAK,
921 Washington Ave., Madison, Ill.

Професійні Оголошення

Найкращі побажання шлемо всім рідним, знайомим і друзям, зокрема нашим кузинам **Пнству Тусі й Осипові Кочан в** Joliet, Ill., та **Олі і Степанові Пельц** і **Катрусі Дроній** в Ню Йорку, яким ще раз щиро дякуємо за їх поміч у переселенні до ЗДА та за опіку по нашому приїзді.

ГАЛЯ і ВОЛОДИМИР ТИМЦЮРАКИ з дітьми
ЗОНЯ ТИМЦЮРАК
Chicago—Joliet, Illinois

ТАРРАН, ч. 2253. Тарзан в дефензиві.

Коли запала ніч, господар джунглів вибрався на ловлю малп, як обіцяв.

Побачивши, як Тарзан відходить, печерний чоловік, якого Тарзан вирятував від гиени-звірюка, слідкував за ним крадьки.

Треск галузі зрадив його приявність...

...і Тарзан миттю обернувся.